

Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЦЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 12 (1897)

П'ятниця, 18 березня 2016 р.

Видався з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

СВІТ НЕ ВИЗНАЄ СИЛОВИЙ ПЕРЕДІЛ КОРДОНІВ У ХХІ СТОЛІТТІ!

Сполучені Штати Америки не сприймають силовий переділ кордонів і закликають Росію повернути Крим Україні. Про це йдеється заяві Державного департаменту США до другої «річниці» незаконної анексії Криму Росією.

«Сьогодні, коли пішов третій рік російської окупації Криму, ми знову підтверджуємо нашу прихильність до єдиної, суверенної України. Сполучені Штати не визнають «референдум», проведений Росією 16 березня 2014 року, або

15 березня 2014 року. Прихильники України вийшли у Сімферополі до пам'ятника Т. Шевченку на мітинг проти проведення противаконного референдуму

У Криму святкують другу річницю анексії півострова. Уро- чисту ходу, огорожену парканами, супроводжує автозак...

спробу анексії Криму, що є порушенням міжнародного права», — зазначає відомство.

«Ми, як і раніше, глибо- ко стурбовані ситуацією в окупованому Росією Криму, де окупація «влада» пригнічує інако- мислення і де етнічні й релігійні меншини — осо-

блivo кримські татари й етнічні українці — стика- ються з серйозними й безперервними репресі- ями», — заявляють у США.

Держдеп наголошує, що «неурядові організації й незалежні ЗМІ дали зму- шують мовчати або вити- няють, міжнародних спо-

стерігачів, як і раніше, не допускають на півострів».

«Ми не будемо визна- вати силову зміну кор- донів у ХХІ сторіччі. Сан- кції, пов'язані з Кримом, зберігатимуться доти, доки триває окупація», — йдеться в заяви.

«Ми знову закликаємо Росію припинити окупа-

цію й повернути Крим в Україну», — наполягає Держдеп США.

www.pravda.com.ua

* * *
МЗС ТУРЕЧЧИНИ
ВИСТУПИВ
З РІЗКОЮ ЗАЯВОЮ
У ДРУГУ РІЧНИЦЮ
АНЕКСІЇ КРИМУ
(Продовження на 2-й стор.)

БУДИНОК ТВОРЧОСТІ «СУВОРОГО РЕЖИМУ»

ЯК ЖИВЕТЬСЯ НИНІ ВИХОВАНЦЯМ КОЛИШНЬОЇ ТЕАТРАЛЬНОЇ СТУДІЇ «СВІТАНОК» У СІМФЕРОПОЛІ ПІСЛЯ ТОГО,

ЯК БУЛО ЗВІЛЬНЕНО КЕРІВНИКА

Учні старшої та більшість середньої групи після обвинувачення керівника студії Алли Петрової в націоналізмі з Нового року припинили відвідувати цей заклад. А от деякі діти молодшої групи і їхні батьки вирішили не змінювати адресу і продовжили ходити в «нововінній» гуртку під назвою «Мальви». А що — дитина під наглядом, ще й безкоштовно, і це нічого, що театральним мистецтвом не займається, зате новий учитель чай з дітками кожного уроку п'є з бубликами і байки розповідає...

Та наближалася Масляна, і керівництво закладу згадало, що в минулі роки на це

свято заличували «світанківці» — вони весели, активні і будь-яке завдання могли виконати.

Тому й почали відшукувати тих, хто ще залишився тут. Зібрали «залишки» колишнього «Світанку», роздали ролі і почали готоватись. І, звичайно, батьки одразу, без команди, почали готовувати костюми — такі, як було в минулі роки. Це кожушок чи світка, і сорочка вищита, і спідничка українська. Але на першій репетиції, коли керівники побачили один із костюмів дівчинки, підійшли до мами і почали по-хорошому, здалеку: «У нас є костюми, ми їх навіть вичистили, ви не трудіться і цей зніміть, а

наступного дня на генеральній репетиції була вже «атака»: «Снимите вышиванку! Ви чо, не знаєте, що на Україні никогда масляний не було, там такого праздника нет и они его не отмечают! Снимите вышиванку!». Але у мами пам'ять гарна, вона їм у відповідь: «Як це немає! Ви що забули, як в минулі роки всі тут стрибали! І вишиванки були, і опудало спалювали! То чому тоді в Україні це свято було, а сьогодні ви навіть національний костюм не дозволяєте одягнути?».

Проте всі гуртом натиснули і вишиванку таки змусили зняти, бо питання поставили так: як вишиванку дитина не зніме, заберемо роль. Звичайно, мамі доньку стало шкода, тож мусила піти на ці умови.

Розпочалось свято — і знову керівники пальцями на що дівчинку показують, щось кричать, руками махають. Виявляється, помітили спідницю із стрічкою знизу. Почали вимагати і спідницю зняти, та було пізно: діти вже млинці побачили і всі побігли в чергу.

Виникає запитання: то хто тут націоналіст, а хто махровий шовініст? І чи треба українським малюкам продовжувати відвідувати Будинок творчості «суворого режиму»?

* * *

А в цей час колишній «світанківець» Камаль Шаллал часу не втрачав, а вирішив те, чому встигла навчити Аллу Петрову, використати в конкурсі «Змагайтесь за нове життя!», що саме проходив у Полтаві.

За умовами конкурсу, у ньому можна було брати участь заочно. Камаль записав і відіслав організаторам електронною поштою ві-

Камаль Шаллал

«Світанок» на Масляну — до 2014 року...

део, де він читає вірш Лесі Українки «Завжди терновий вінець». І ось дніми йому надійшла відповідь та запрошення на фінал конкурсу та церемонію нагородження, яка пройде завтра, 19 березня, в столиці України в «Українському домі». Оскільки «Кримська світлиця» виходить сьогодні, ми зробили все, щоб довідатись, яке ж місце виборов кримчанин-«світанчанин» Камаль Шаллал. Ну, звичайно ж, — перше! Хіба могло бути інакше! Зразкова студія «Світанок» завжди тримала марку! «Кримська світлиця» широко вітає з перемогою Камаля, його маму Нідію і викладачу Аллу Володимирівну Петрову! Так тримати! Цей морок не може бути вічним — СВІТАНОК його завжди перемагає!

Олесь ТАВРІЙСЬКИЙ
м. Сімферополь

**КРИМСЬКА
СВІТЛИЦЯ**

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Прогресів» імені Тараса Шевченка, трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Прогресів» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди по-
діляє думки авторів публі-
кацій, відповідальність за
достовірність фактів не-
суть автори.

Рукописи не рецензують-
ся і не повертаються. Ли-
стування з читачами - на
сторінках газети.

Матеріали для друку
приймаються в електрон-
ному вигляді. Редакція
залишає за собою пра-
во скорочувати публі-
кації і редактувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
вул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua

Віддруковано в ТОВ
«МЕГА-Поліграф»,
м. Київ, вул. Марко
Вовчок, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-
poligraf.kiev.ua
Тираж — 5000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журналне
видавництво»

03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 3712800300584
в УДКСУ у м. Київ
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavniictvo@gmail.com

Розповсюдження,
передплатна, реклама:
тел. +38(044) 498-23-64;
+38 (050) 310-56-63

ЄС ЗБЕРЕЖЕ САНКЦІЇ ПРОТИ РФ ДО ПОВНОГО ВИКОНАННЯ НЕЮ МІНСЬКИХ ДОМОВЛЕНОСТЕЙ

Політика Євросоюзу щодо невизнання окупації Криму Російською Федерацією залишається незмінною

Президент Петро Порошенко під час робочого візиту до Брюсселя обговорив з федеральним канцлером Німеччини Ангелою Меркель та президентом Франції Франсуа Олландом питання виконання Мінських домовленостей та політичну ситуацію в Україні.

Як повідомляє прес-служба Глави держави, лідери Німеччини та Франції підтвердили, що санкції Європейського Союзу проти Росії будуть збережені до повного виконання Москвою Мінсько-російського кордону.

Лідери також вказали на

Стривозмовники наголосили на важливості припинення вогню, відведення російської військової техніки, на наданні повного і безперешкодного доступу спостерігачів ОБСЄ до всіх місць на окупованих територіях і неконтрольованих для якука-їнсько-російського кордону.

УНІАН

ПЕТРО ПОРОШЕНКО ПРОПОНУЄ ЄС ВВЕСТИ САНКЦІЇ ПРОТИ ПРИЧЕТНИХ ДО УВ'ЯЗНЕННЯ САВЧЕНКО

Президент України Петро Порошенко пропонує ЄС запровадити санкції проти причетних до незаконного ув'язнення в Росії української лотьщика, народного депутата Надії Савченко та інших українських політичних в'язнів.

Як передає кореспондент УНІАН, про це він повідомив під час спільноти прес-конференції з президентом Європейської ради Дональдом Туском та президентом Європейської комісії Жан-Клодом Юнкером у четвер у Брюсселі.

П. Порошенко висловив віячність керів-

важливість проведення виборів в окремих районах Донецької і Луганської областей відповідно до українського законодавства і принципів ОБСЄ за умови забезпечення безпекового компонента.

Вони також спільно закликали негайно звільнити і повернути до України українського пілота Надію Савченко, яку незаконно утримують у російській в'язниці, наголосивши на важливості звільнення усіх заручників, що передбачено Мінськими домовленостями.

Крім того, Меркель та Олланд підтвердили незмінність політики Євросоюзу щодо невизнання окупації Криму Російською Федерацією, а також висловили підтримку українським реформам.

УНІАН

ПЕТРО ПОРОШЕНКО ПРОПОНУЄ ЄС ВВЕСТИ САНКЦІЇ ПРОТИ ПРИЧЕТНИХ ДО УВ'ЯЗНЕННЯ САВЧЕНКО

Президент України Петро Порошенко пропонує ЄС запровадити санкції проти причетних до незаконного ув'язнення в Росії української лотьщика, народного депутата Надії Савченко та інших українських політичних в'язнів.

Як передає кореспондент УНІАН, про це він повідомив під час спільноти прес-конференції з президентом Європейської ради Дональдом Туском та президентом Європейської комісії Жан-Клодом Юнкером у четвер у Брюсселі.

П. Порошенко висловив віячність керів-

ництву ЄС за позицію стосовно Савченко та інших політичних заручників, які незаконно утримуються в Росії. «Я передав лідерам ЄС так званий «спісок Савченко», який був ініційований мною та Європарламентом, і ми сподіваємося, що він буде розглянути», — заявив П. Порошенко. «Я пропоную, щоб цей список не був обмежений тільки випадком Савченко, щоб до нього були включені всі відповідальні в Росії за незаконне ув'язнення Сенцова, Кольченка та Афанасєва й інших», — заявив П. Порошенко.

МЗС ТУРЕЧЧИНИ ВИСТУПИВ З РІЗКОЮ ЗАЯВОЮ У ДРУГУ РІЧНИЦЮ ОКУПАЦІЇ КРИМУ

Міністерство закордонних справ (МЗС) Туреччини оприлюднило заяву в нагоді другої річниці анексії Криму Росією, в якій зазначається, що «Туреччина засуджує і не визнає незаконну анексію Криму».

«Ми знову заявляємо, що Туреччина не визнає і засуджує незаконний «референдум», проведений 16 березня 2014 року в Криму, й анексію півострова Російською Федерациєю, що є грубим

порушенням норм міжнародного права», — повідомляється в письмовій заявлі МЗС Туреччини, передає агентство «Anadolu».

У заявлі підкреслюється, що

Анкара підтримує суверенітет і територіальну цілісність України, а нинішня ситуація на півострові не має жодної юридичної сили з точки зору Туреччини.

«За два роки, що минули з

моменту анексії Криму, си-

туація з правами людини на півострові постійно погіршується. Факти тиску і сепаратистська політика щодо різних груп населення, особливо кримських татар, а також на органи ЗМІ, знайшли відображення в об'єктивних доповідях делегацій, які міжнародне співтовариство змогло направити на півострів. Дані ситуація продовжує залишатися джерелом занепокоєння. Ми знову і рішуче повторюємо заклик до припинення цієї політики тиску» — йдеється в заявлі.

УНІАН

РОСІЯ МАє ВІДПОВІДАТИ ЗА ЗБИТКИ ВІД АНЕКСІЇ КРИМУ

Через два роки після незаконної анексії Криму й Севастополя міністри закордонних справ низки країн Північної Європи у спільному листі заявили, що Росія має взяти на себе відповідальність за анексію. Про це повідомляє латвійське інформагентство «LETA».

«Крим не забутий. Росія має взяти на себе відповідальність за збиток. Кримські татари й інші жителі Криму, які постраждали від політики пригноблення, що проводилася Росією, потребують підтримки», — підкреслили глави МЗС Данії, Латвії, Литви, Фінляндії, Швеції та Естонії.

У річницю анексії Криму вони ще раз підтвердили підтримку територіальної ціліс-

ності України й суверенітету на усій її території. Міністри підкреслюють, що політика невизнання анексії Криму, що проводиться ЄС, — найефективніший спосіб проявити свою солідарність з Україною.

Глави зовнішньополітичних відомств заявили, що з анексії розпочалося порушення Росією територіальної цілісності України, і це найкраще за кілька останніх десятиліть порушення Статуту ООН й інших міжнародних правових актів.

У листі вказано, що відтоді кількість порушень прав людини у Криму значно збільшилася. Жителям Криму нав'язують російське громадянство. Широко повідомляється про насильство щодо українців і татар. Пригноблення українською мовою, обмежується свободою слова у ЗМІ.

ЦІНА «КРИМНАШУ»?

У РОСІЇ СКОРОТИЛИ ПРОЖИТКОВИЙ МІНІМУМ

Уряд Росії встановив прожитковий мінімум на четвертий квартал 2015 року у розмірі 9 452 рублі. Він зменшився на 221 рубль порівняно з третім кварталом (9 673 рублі).

Відповідна інформація міститься в постанові Кабінету Міністрів, розміщеної на офіційному Інтернет-порталі працьової інформації, пише «Lenta.ru». Для працездатного населення прожитковий мінімум дорівнює 10 187 рублів, для пенсіонерів — 7 781 рубль, для дітей — 9 197 рублів.

За даними Росстату, середній розмір грошових доходів (доходи мінус обов'язкові платежі з поправкою на інфляцію) росіян у січні 2016 року становив 21 365 рублів. Порівняно з січнем минулого року показник зросла на 3,1 відсотка, до 32 122 рублів. У реальному ви-

раженні вона зменшилась на 6,1 відсотка.

За інформацією Мінпраці, у 2015 році кількість росіян, чиї доходи перевищують нижче прожиткового мінімуму, перевишила 19 мільйонів осіб.

КОЖЕН ЧЕТВЕРТИЙ РОСІЯНИН УРІЗАВ ВИТРАТИ НА ЇЖУ

Більше 25% росіян, борючись з фінансовою кризою, скорочують витрати на товари першої необхідності і продукти харчування. Про це свідчать дані опитування холдингу «Ромир».

Згідно з дослідженням, 27% росіян долають економічні труднощі, скорочуючи витрати на товари першої необхідності та їжу. Порівняно з минулого року, оцінки поточній ситуації як кризовій характерні більшою мірою для респондентів старших вікових груп — від 45 років і старших. В опитуванні взяли участь 1500 людей у всіх регіонах Росії.

УНІАН

відпочинку і розвагах, а велика частина респондентів — 39% — намагаються розподілити сімейний бюджет на користь іжі і найбільш необхідного.

Напруженність у світовій обстановці помітили 21% росіян. Цей показник знизився за рік майже на третину. У 2015 році про висловлення кризи говорили 32% респондентів. Не збираються змінювати свій стиль покупок і витрат 7% респондентів, які зізналися, що їх особисто економічні проблеми не торкнулися.

У дослідженні «Ромир» зачітається, що ситуацію стали найчастіше називати кризою представники груп з низьким і середнім доходом. Як і минулого року, оцінки поточній ситуації як кризовій характерні більшою мірою для респондентів старших вікових груп — від 45 років і старших. В опитуванні взяли участь 1500 людей у всіх регіонах Росії.

УНІАН

РЕФАТ ЧУБАРОВ: ТІ, ХОЧЕ ПОВТОРНОГО РЕФЕРЕНДУМУ В КРИМУ, НІЧИМ НЕ ВІДРІЗНЯЮТЬСЯ ВІД ПУТИНА

Глава Меджлісу кримських татар Рефат Чубаров негативно ставиться до пропозицій проведення на півострові повторного «референдуму» про статус Криму в разі зміни влади в Росії. Про це він сказав у коментарі для «Крим.Реалії».

</

Мустафа ДЖЕМІЛЕВ:

РОСІЯ ВИТИСНЯЄ КОРІННИЙ НАРОД З КРИМУ І ЗАВОЗИТЬ СВОЇХ...

Згідно з положеннями Женевської конвенції, окупантами в Криму не має права змінювати демографічну ситуацію на півострові, проте сьогодні при витискуванні корінного народу в Крим завезено більш як 100 тисяч російських громадян.

Про це в інтерв'ю газеті «День» заявив Уповноважений Президента України у справах кримськотатарського народу Мустафа Джемілев. «Є також положення про те, що окупанти не можуть змінювати демографічну ситуацію. Але виходить, що Росія намагається витіснити корінний народ Криму з півострова й одночасно завозить людей з материкової частини Росії на окуповану територію», — повідомив він.

Тільки за офіційними даними, зазначив політик, окупанти завезли близько 15 тисяч чиновників, і декілька тисяч осіб отримали земельні ділянки на пільговій основі для облаштування у Криму. За словами М. Джемілєва, планують підвезти ще 70–80 тисяч російських військово-службовців. «Виходить більш як 100 тис. російських громадян на окупованих територіях — це суперечить женевським нормам», — резюмував політик.

Нагадаємо, в цю п'ятницю Мустафа Джемілев виступить у Раді безпеки ООН з питання порушення прав людини в окупованому Криму.

ПЕРЕМОЖЦІ ЗДОРОВОГО ГЛУЗДУ

Святкувати чи не святкувати 8 березня, як це робить Росія, — на усі чотири вихідні, справа обсюста. Можна цей день не помічати взагалі, бо ініціатива щодо свята була висунута Кларою Цеткін, хоча вона навіть не російський президент, який час від часу народжує політичні дати, що стають червоним днем календаря, як-от, День національної єдності. До речі, витоки жіночого свята поринули у середину позамінного століття, коли американські жінки подали голос на захист своїх прав.

Одну із дат на початку весни, що стихійно припала на 8 березня, зробити днем боротьби за жіночі права у 1977 році було порекомендовано ООН і з цього приводу прийнято резолюцію 32/142. На заклик відгукнулася понад 10 країн, у тому числі СРСР.

І не можна сказати, що сьогодні все це вже не актуально, бо існують і гендерне питання, і проблеми, пов'язані з домашнім насильством та сексуальним рабством. Тому не стала б змішувати ідею безрезневого жіночого свята з теплими родинними барвами, притаманним традиційному українському Дню матері. Водночас

бути особою жіночої статі і матір'ю — це не одне і те ж.

До того ж мене взагалі дратує прагнення щоразу перебрати життя з його вже стались традиціями під поточну ситуацію. Пригадаймо, як пан Аксёнов закликав кримчан ігнорувати день св. Валентина, що вважається святом усіх закоханих, за яким не стоїть нічого крамольного — лише красива казка та давня західна традиція, яка, по суті, у всьому і винна, бо хіба ж можуть новоспеченні росіянини орієнтуватися на свята, зініційовані ворожим світом? А щоб бути переконливішими у своїх рекомендаціях, згідно з якими настав час день св. Валентина замінити якимось там нікому не відомим російським днем сім'ї, «команда победителей» випустила на екран кримськотатарського мульта, який пояснював, як має поводитися мусульманка, якщо її бодай хотіть привітати з днем закоханих — вона усією своєю поведінкою має дати зрозуміти, що привітання не приймає і це для неї не свято, оскільки не передбачене Кораном.

А як же День радіо, сільгospopravnička, медика і безліч інших дат, про які теж не написано в Корані? Не скак-

ЯК БУТИ З КРИМОМ? ЧАС ВИРІШУВАТИ!

Це запитання вже давно потребує відповіді, оскільки всі два роки окупації заяви української влади та її реальні дії відносно Криму і його жителів помітно суперечать одна одній.

Зрозуміло, що звичний для українців світ встав з ніг на голову. Відторгнення території, війна, економічний крах, опір олігархів — у такій ситуації не те щоб наводити, але навіть утримувати хоч якийсь порядок у країні не так просто. Але час мінає, і скільки б ліderи держави та інші народні обранці не уникали відповідальності, починаючи реконструкцію України необхідно. І починати з головного — з відповідей на принципові запитання, серед яких — «як бути з Кримом?».

Ні, про півострів не забули: тема його деокупації регулярно зулюється на виступах публічних осіб на всіх рівнях. За два роки це перетворилось на ритуал, на правило гарного тону для кожного політика і навіть на частину ідеології нової України. Але давайте говорити правду: весь цей час Крим ідеально, інформаційно і бюрократично віддалиться від материка. І що найстрашніше — наша країна зробила для цього не менше, ніж Росія.

У цього процесу є об'єктивні і суб'єктивні причини: перші всім відомі, а ось поява других найчастіше є наслідком неправильного — поверхневого, примітивного трактування того, що відбувається. Невміння або небажання українських чиновників зануритися у деталі, тверезо оцінити і вважити ситуацію спричинило багато помилкових висновків і рішень щодо півострова та його жителів. І це не кажучи вже про пряме лобіювання інтересів олігархів, які непогано налились у період смуті.

На жаль, і сьогодні далеко не всі розуміють, що повторення заклинання «Крим — це Україна» нічого не дасть, тоді як невизначеність і неподумані дії завдають реальній школі іскорочують кількість лояльних проукраїнських кримчан. Це — тривожний і небезпечний процес, і якщо його не зупинити, Україна отримає вороже налаштовану територію з мінімальною кількістю союзників.

Почнемо з того, що позиції країни щодо півострова і його жителів досі немає. «Тимчасово окупована територія» — це не позиція, а констатація факту. На відміну від Донбасу, де ситуація все ще в динаміці, для Криму вже давно можна було виробити якусь концепцію взаємин — не з окупантів владою, звісно, а з людьми і щодо території. І донести її до всіх органів влади та населення, включно з кримчанами. Назвіть речі своїми іменами: хто сепаратист, хто зрадник, хто постраждав і як країна зирається в будувати з ними відносини. Чи рекомендує вони своїм громадянам перебиратись на материк, оскільки не може забезпечити їм безпеку і захистити їхні права на півострові? Або надає право вибору самим кримчанам, але при цьому

гарантую їм лояльність і всіляке сприяння? Такий документ не стане визнанням російського статусу півострова — це визнання очевидного і свідчення адекватності влади. Таким чином, весь бюрократичний апарат і правоохраніці отримають нарешті сигнал, як поводитись із жителями окупованих територій. А кримчани, які продовжують вважати себе громадянами України, будуть знають, що вони не віддані, не залишенні й не забуті.

Крім відсутності позиції, ні в українському суспільстві, ні у владі досі немає чіткого розуміння того, що з себе являє зараз населення Криму. Але якщо в державі знають, що на півострові залишились лояльні до неї громадяни, то про них треба було б пам'ятати! І хоч іноді робити кроки назустріч! Тобто ухвалювати рішення не з принципу, не в піку Росії, а просто тому, що так буде краще співвітчизникам. Зокрема, допомогти їм підтримувати стосунки зі своєю країною. Адже тим, хто не розірвав зв'язки з Україною, періодично доводиться виїжджати на материк: оформляти документи, залагоджувати якісь питання, відвідувати родичів, врещтеш. Поясніть прикордонникам, що ці люди з кошиками, баулами і сумками — не вороги і не об'єкти для вибивання грошей. Будь-що, звісно, можливо, але більша їхня частина — це постраждалі від зради і боягузства еліт співгromadjan, які опинились не в той час і не в тому місці, і які потребують тепер допомоги та захисту. А вороги України, щоб уникнути інцидентів, залишають півострів повітрям або через Керченську переправу і спокійно в'їжджають на її територію з сусідніх держав.

Або взяти, наприклад, оформлення документів. Заміна паспорта здійснюється упродовж місяця — такий порядок. Це не страшно, якщо до найближчого паспортного столу три зупинки на маршрутці, а якщо треба подолати два кордони і кілька сотень кілометрів? Невже складно за два роки спростити цю процедуру, адже технічно це можна зробити за один день?

На жаль, далі гучних обіцянок не зали-

«КРИМСЬКУ СВІТЛИЦЮ» ПОСТАВILI «НА ЛІЧИЛЬНИК»...

Своєрідно привітали цього тижня фанатів «Кримської весни» наши київські газетні видавці-співзасновники (нагадаємо, це Міністерство культури України, Всеукраїнське товариство «Прогресів» ім. Т. Шевченка і Національне газетно-журналне видавництво): напередодні святкування другої річниці анексії Криму окупантами під «берізку» поклали подарунок — наказ про переведення «Кримської світлиці» до Києва. З моменту ознайомлення автоматично вмікається двомісячний «лічильник»: до середини травня усім, хто до цього два окупантів роки регулярно і безперебійно (погортяте наш сайт!) підтримував у «Світлиці» життя, готуючи до згадку щотижневі випуски газет (які у столиці чомусь вперто не друкувалися), треба або дати згоду на переїзд, або... одне слово, все по закону.

Зауважимо, що затія ця, з викорчуванням врослої за понад два десятиліття у кримський невідячний ґрунт української газети, не нова — торік вже була така спроба, але якось не склалася. І ось, напевне, знаєш щось таке про реальні терміни деокупації Криму (тобто, що назад десантувати сюди «Світлицю» може, може, не доведеться?), наше київське начальство знову витягло на світ Божий той торішній наказ і запустило його дію. Ну, звичайно ж, з-під київських каштанів звертатися із деокупаційними закликами до кримчан, напевне, і ефективніше, і комфортніше, і більше ж рупорів, для цього придатних, вчені-українці нема, але чи подумали ті, хто запускає тепер отого «лічильника»: а що про оці мудрі київські маневри люди скажуть? Коли вже й остання «Світлиця» дає з Криму драпака, то на що їм сподіватися?

(Продовження на 8-й сторінці)

ТИМ ЧАСОМ...

шти біз уваги співвітчизників у Криму справа не пішла. Знаєте, як держава подбала про те, щоб забезпечити тих, хто виїжджає з Криму, хоч якимось транспортом? Ніяк. Але ж від адмінкордону до найближчої станції чи автовокзалу неблизький шлях. Але всі наявні на сьогодні способи доставки є приватною комерційною ініціативою громадян. Здавалося б, невеликий штрих, а говорить багато про що.

І давайте, нарешті, визначимося з власністю громадян, що залишилася на території Криму. Але не так, щоб убити всіх дурістю рішення, а щоб було корисно країні і зручно її жителям.

Що вигідно Україні: щоб майно її громадян залишилось у Криму чи було вивезене на материк? Тоді в чий, скажіть, хворій голові народилася заборона на вивезення кримчанами їхнього особистого майна?! Чому не можна безперешкодно вивезти шафу, холдинг, телевізор, диван та все, що є у людини? Чому через російську митницю можна, а українська — відсилає до митного брокера? Невже складно побачити різницю між фурою з товарами і вантажівкою з особистими речами? Цей митний геноцид, схоже, вимагає пильної уваги прокуратури, а то й міжнародних організацій. Посудіть самі, країна, економіка якої не дозволяє забезпечити біженців і переселенців навіть найелементарнішим, забороняє їм ввозити на свою територію нажиті їхнєю ж працею речі і кошти! Відчуйте весь абсурд ситуації: люди, які переселяються в Україну, які ламають звичний уклад, втрачають житло і роботу, не можуть взяти з собою своє ж майно і змушені сидати на шию держави. Де логіка?

На жаль, логіка немає і в багатьох інших рішеннях і діях влади щодо Криму — повний перелік їх зайняв би не одну сторінку. Але період розгубленості й розхлябаності вже має закінчитись, тому час виправляти помилки. Якщо, звісно, сам півострів і його жителі все ще потрібні Україні.

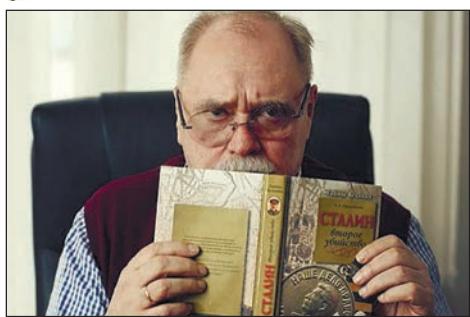
Сергій РАЗЗАРЬОНОВ,
кримський політичний оглядач
ua.krymr.com

кою, як і «поворнення» Криму в «родну гавань». Забудовуватися район почав ще із середини 50-х років, але на місці бідних хатинок уже давно повиростали справжні палаци з газовим опаленням, гарячою і холодною водою, гаражами, садами, городами. Хто жив коли-небудь у приватному секторі, знає: працю і гроши тут доводиться вкладати щоденно, зате маєш і комфорт, і спокій, і сам собі господар. Живеш, наче в елітному заміському особняку, десь у Конча-Заспі, і водночас за 10-15 хвилин ходу до ринку, трохи супермаркетів, школи, кількох аптек, дитсадочків та банків, поліклінік та лікарні. Й увесі транспорт до ваших послуг — лише маршрутні таксі ходять майже у двох десятках напрямків.

Але як же ви думаете, чи зрадіють домовласники перспективі жити далі у кам'яній коробці десь на виселках, бо аналогічне їхньому вільно житло у центрі міста говорить не доводиться. Натовпи людей потяглися до міськ-виконкому, туди ж полетіли і численні петиції. То що ж стало причиною колективного стресу, від якого ще й сьогодні не всі отрималися, бо питання так і лишилося у південному стані?

А справа, швидше за все, впирається в те, що кримським державним діячам від сконцентрованої враження, що зносити комфортні благоустроєні особняки таки приемніше, ніж довоєнні нетрища,

Культовий режисер, депутат Державної Думи Володимир Бортко минулого п'ятниці в Москві заявив: «Сталін — символ нашої країни — Росії! Сталін — це наша індустриалізація, наші перемоги у війні, Сталін — це наші перемоги в космосі». І далі: «Сталіна, який зробив багато доброго і корисного, не можна вважати тираном і негідником».

Логіка кінорежисера така: розвитку і прогресу суспільства і держави без вбивства мільйонів людей, терору не може бути. А це і є сталінізм. По-іншому не можна! Всі інші шляхи-дороги в майбутнє приреченні на крах, катастрофа. Так вчив «друг піонерів і всіх дітей, батько всіх народів». Але ми ж то знаємо, що людина на краю прірви боїться не того, що може впасти, а того, що може кинутися вниз.

Напевно, не було б сенсу загдувати промовою народного артиста України, комуніста Бортка, якщо б на кухні товаришам по чаїці або своїй дружині він розповідав, як Сталін допомагав йому знімати фільм «Тарас Бульба» і закликав українських козаків воювати за «російську землю». Але вояовничий спіч, панегірики на честь Сталіна були озвучені на

ГОЛОВНИЙ «ВАТНИК» ДЕРЖДУМИ І НАРОДНИЙ АРТИСТ УКРАЇНИ

РОСІЙСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТАРИЗМ, НАРЕШТІ,
ЗНАЙШОВ ОБЛИЧЧЯ СТАЛІНСЬКОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Таємниця Сталіна і сталінізму, як і раніше, за сімома печатками. Особлива загадка його живучості, пасивності еліти й обивателів, не опір вбивствам, таборам, тюрмам, насильтству. «Сталінізм» плавно перешов, «передався» у ХХІ століття. Він має сотні тисяч адептів, сьогодні насталінізм «працює» знатні ідеологи і практикуючі політики. До його могили несуть квіти. І зараз йде «боротьба мертвотної системи з людиною, яка не дає себе вбити» (Михайло Гефтер).

засіданні російського парламенту. І жоден депутат не посмів заперечити сталіністу-комуністу. Тільки «гучні, нескінченні оплески». Державна Дума згодна! Російський парламентаризм, нарещті, знайшов обличчя сталінської демократії.

Абсурд, сюрреалізм виступу Володимира Бортка у стінах російського парламенту в тому, що саме цей кінорежисер зняв культивний фільм «Собаче серце». Саме він створив кінообraz Шарикова (природно, разом з Михайлом Булгаковим і близьким актором Володимиром Толоконниковим). Того самого Шарикова Поліграфовича, який, здавалося б, поховав Сталіна і сталінізм! «Собачка, що вміє говорити», яка писала доноси на свого благодійника професора Преображенського і знищувала «жирних котів», співала пролетарські пісні «підхід буржуй, око викло», увійшла в свідомість і стала (так здавалося) архетипом, «несвідомістю» пострадянського суспільства, щепленням навічно від сталінізму. Шариков став «бронею», захистом, щитом від пропаганди «чеснот» Сталіна.

Втім, Володимир Бортко в 70-ті роки на-

віть намагався втекти з цієї країни (СРСР). А сьогодні народний артист України з портретом вождя — на чолі колони російських сталіністів.

Володимир Бортко — це «ватник»! Це породження путінського патріотизму, який замінив агресивній Росії всі вражуючі чинники зброї масового ураження пропаганди ненависті до чужого, точніше — до іншого, не радянського, не сталінського. Ватник-Шариков-Бортко — це патріот з нез'язними криками про ворогів Росії й українців-фашистів, які напали на руську землю, про американців, які забрали пенсію у росіян. Ватник-Шариков-Бортко любить Путіна, Сталіна вважає: Україна — це і є Росія.

Ще цей самий Володимир Бортко поставив фільм «Майстер і Маргарита» — антропологію сталінської держави, тоталітарну енциклопедію, зріз беззікої бюрократії, «наглядача над повсякденністю» — як писав французький філософ Фернан Бродель.

І ось метаморфоза. Диявольська чарівність сталінізму (або путінізму)? Може бути, саме про таких, як Бортко, Ленін писав: «Інтелігенція — лайно нації?» Народний артист

України став жлобом і негідником. До речі, виріс Бортко в сім'ї (пасинок) українського літературного класика, лауреата п'яти сталінських премій Олександра Корнійчука.

Бути сталіністом — соромно і ганебно. В серія тих, хто нині живе, стукає попіл мільйонів людей, загиблих у сталінських тaborах. Здавалося б, на очах Бортка відбувалися злочини, на які він сьогодні закриває очі, повторюючи мантри про велич Сталіна.

Насамкінець, спеціально для Володимира Бортка, — анекdot радянських часів. «Рабиновича виключили з партії. Він, звичайно, страждає, переживає. І ось у першу ніч йому сниться сон. Ясний сонячний ранок. Під дзвін на Красну площа на білому коні війжджає генерал Денікін. Народ радіє, нарешті злочинний комуністичний режим упав, переможений! Затамувавши подих, всі чекають на слова, які промовить, звертаючись до народу, біль генерал Денікін.

І він вимовляє: «Насамперед, ми відновимо Рабиновича (напевно, і Бортка теж) в партії і повернемо партійний квиток!».

Іван ВОРОТИНСЬКИЙ

ukrinform.ua

ЛИЦЕМІРСТВО РАДЯНСЬКИХ РАБІВ

Неймовірно, але це сталося — 5 березня до Кремлівської стіни прийшли кілька сотень людей і поклали вінки і засипали могилу Сталіна гвоздиками. Судячи з репортажів, деякі плакали, стоячи на колінах перед бюстом радянського диктатора, і навіть хрестилися. Патріарх Кирил, хоча і захищав Сталіна, але богослужіння поки боїться проводити і на іконі з лицом Джугашвілі не звертає уваги. Через 63 роки населення перебуває в розгубленості — чи то знову їм потрібна «сильна рука», чи то боїться образити Путіна, який так і не став повноправним замінником Сталіна.

Якщо згадати межу 2000 року, то населення, втомившись від нетверезого і вкрай хворого Єльцина, на «ура» прийняло появу Путіна. Ознака сталінізму на його обличчі зовсім не будо — ні вусів, ні віспин, ні м'ясистого носа, ні акценту. Навіть зростом Путін нижчий за Сталіна. Але радянський народ не обдуриш — він точно зізнав, що на зміну «дермократії» Єльцину обов'язково має прийти нова «сильна рука». Народ втомився від демократії російського розливу — від необхідності дискутувати і ходити на вибори з різними кандидатами, від знахабніших американців, які ні за що мали «велику державу», від дивних слів «курс», «біржа», «менеджмент», ще більш ненависних народові, ніж горбачовський «плюрализм».

Як можна народу пропонувати те, чого він ніколи не зізнав? Який плюрализм, яка свобода слова після багатовікової цензури і радянської пропаганди? Радянські люди схалися від можливості по-критикувати начальство, плюталися в словах і вимовляли сакраментальні — «в СРСР сексу немає». Свободу радянські люди сприйняли як можливість вихлюпнути свої образи — сусіда обізвати, начальника обматюкати і сказати, що це — критика, в чуже ліжко залісти з камерою, а потім показати на весь світ. А як тільки радянські співмешканці стали нагадувати про те, що їх колись захопили, знищили їхню мову і культуру, росіян образилися і почали мстити. Казки про сепаратистів вигадали трохи пізніше, головне було — покарати за бажання бути вільним.

Насправді, Єльцин був таким самим сталіністом: публічно Сталіна не хвалив, віляв кілька разів, але діяв, як Сталін, — почав війну в Абхазії та Південній Осетії, в Придністров'ї й Карабасі, потім — у Чечні. Сталін був гуманнішим (прости, Госпо-

янам стати такою ж словотою, як 25 років тому, але заважає одна обставина — церква.

На відміну від Леніна і Сталіна, Путін вирішив церкви дати волю на все, в обмін на підтримку. Тепер церква, і не тільки офіційна РПЦ, а й муфтій, і головний рабин мовчать щодо путінських воєн і зростаючого націоналізму. Вони, як і в радянські часи, сидять у президії або в перших рядах партеру, вони знають, що написано в Конституції, вони знають про «відокремлення від держави», але розуміють, що влада без них обйтися не може — комунізму немає, а Путін на роль вождя не надто скідається, вождь у Росії має вбивати і карати, тоді його будуть любити. Путін вбиває недостатньо. Керівники російських конфесій навчилися маніпулювати — коли треба закривати очі на Біблію, Тору або Коран і проповідувати війну, жорстокість і лицемірство.

Повернімося до «скотомогильника», Кремлівської стіни. Колись разом, а тепер порозіно, але поруч лежать два творці жахливої радянської імперії. Дідусі та бабці приходять до погруддя Сталіна, падають навколо іх несамовито хрестяться. Інші дідусі та бабці ходять із червоними пропорами комуністів з ликами Ісуса та іконами Леніна і Сталіна. Дивна картина, що нагадує радше божевільню, коли невбіті жертви приходять дикувати за те, що залишилися живими. І це — не їхня заслуга, це «недопрацювання» Сталіна. Важко уявити, скільки мільйонів людей ще полягли б у братських могилах розстрільних полігонів, якби Сталін благополучно б не помер.

Всі ці дідусі та бабусі навіть не сміють пропустити причину, через яку недовчений семінарист став грабіжником банку, поет-романтик перетворився на кровожерного

диктатора. Що з 1922 року Сталін був вірним продовжуваючим справи Леніна зі знищеннем церкви та розстрілу священиків. Що ректор перших років навчання Сталіна в семінарії митрополит Серафим (Мещеряков) був розстріляний у 1933 році за постановою однієї з «трійок», створених за рішенням того ж Сталіна. Що не лише Сталін мав незакінчену релігійну освіту, майбутніми священиками мали стати Анастас Мікоян, Микола Подвойський, Олександр Воронський, Михаїл Чхакая та багато інших. Хіба не за Сталіна був підірваний у Москві Храм Христа Спасителя і десятки інших церков, мечетей, синагог і діланів?

Сталіну вдалося створити 200-мільйонну колону рабів, для яких не було ні моральних цінностей, ні релігійних — тільки пропаганда й ідеологія, заснована на брехні та лицемірстві. Нинішні дідусі та бабусі розгублені — вони звички жити в тій країні, коли о 6-й ранку гімн, потім черга в магазин, партзбрі, профзбрі, уче-чір програма «Час» і обговорення за вечерею підступів світового імперіалізму. Ідеологія була вибудувана на ненависті до всіх, так у рабів заведено. І їхній потрібна, щоб підтримувати біологічне життя, а не насолоджуватися нею. Й ідеологічний вибір дуже маленький — православ'я, потім його знищенні і натомість марксизм-лєнінізм, потім знову православ'я разом з путінізмом. Жити в пеклі і мріяти про рай. Ховати розстріляних і любити диктатора. Божевільні.

Ви думаете ці старі хрестяться на Сталіна? Мені здається, що вони помічають себе мішеннем — якщо Сталін їх вчасно не розстріляє, то хоча б Путін це зробить.

Олег ПАНФІЛОВ,
професор державного
університету Ілії (Грузія)
ua.krymr.com

У МОСКВІ 15 ХУДОЖНИКІВ ВІДВЕЗЛИ У ПОЛІЦІЮ ЗА АНТИВОЄННУ ВИСТАВКУ

13 березня в Москві поліція затримала близько п'ятнадцяти художників поруч із арт-центром «Винзавод», поки ті несли в згорнутому вигляді свої роботи на антивоєнну виставку «Не мир». Про це повідомляє «ОВД-Інфо».

За даними видання, причин затримання художникам не пояснили. Їх доставили до ОВС «Басманний», де почали перевірку документів.

Одна з учасниць виставки Катерина Ненашева розповіла у себе в Фейсбуці, що автозак оточили їхню виставку на станції «Курська». Художники намагалися втекти від поліції і дійшли через «Винзавод» до станції «Бауманська», але там їх затримали, а потім «виставка продовжила в автозаку».

За словами К. Ненашевої, мета виставки — показати, що нинішній час у Росії не можна вважати мирним. У художників до 20 березня заплановано ще чотири виставки в Москві.

«Ми закликаємо художників та активістів висловитися з приводу тієї непомітної тотальній війни, в яку дедалі глибше занурюється наша країна — війни в головах, війни в телевізорах, війни з сусідами, війни проти власних громадян», — зазначає Катерина Ненашева.

БІЛЬШІСТЬ МЕШКАНЦІВ РОСІЇ ХОТИЛИ Б ЗБЕРЕЖЕННЯ СРСР

Дві третини громадян Російської Федерації (64%) стверджують, що проголосували б на референдумі за збереження СРСР, якщо б така можливість ім знову представилася. За даними ВІЦВГД, у вікових групах ця частка зростає від 47% серед людей 18-24-річних до 76% серед людей 60 років і старше, а в рядах прихильників КПРФ доходить до 81%.

ДОНЕЧЧАНИН ПРО СИТУАЦІЮ В УКРАЇНІ І ТЕНДЕНЦІЇ

З цікавим донеччанином розмовляв нещодавно. Йому трохи за сорок, сімейний. Дотримується проукраїнських поглядів, тому свого часу вимушений був шукати притулку на Західній Україні. Віктор просить не називати його прізвища і не фотографувати. Зрозуміло чому — залишив батьків на окупованій сепаратистами території. А втім, сказане ним змушує задуматись. Бо за точкою зору Віктора — багато побаченого, передуманого, переосмисленого. Та й свіжої інформації у нього вистачає. На території ДНР досі проживає багато друзів дитинства, і далеко не всі вони — вороги України.

Коли слухав аргументи донеччанина, то ловив себе на думці: він говорить... дещо нове. Не пригадую, щоб політологи, волонтери чи бійці АТО робили такий же глибокий аналіз настроїв суспільства на окупованій території. Скажімо, Віктор розповів про випадки, коли цілком патріотичні хлопці переходили у протилежний табір: «Спочатку вони захищали донецьких патріотів від тітушок, були й на київському Майдані, навіть билися з «беркутівцями»! А потім щось ніби «перемкнуло»... У одного приятеля на подвір'ї розірвався снаряд, випущений вояками ЗСУ, поранивши (на щастя, не вбивши) рідних. Цього Україні він чомусь не зміг пробачити...». На іншого Вікторового знайомого дуже вплинули батьки. Спочатку вони сперечалися і переконували одне одного з перемінним успіхом, але з часом батьки (у союзі з проросійськими ЗМІ) таки пerekонали сина у своїй правоті. Може, тому, що і в дитинстві були для нього

авторитетом... Ще у когось був гіпертрофований донецький патріотизм і на якомусь етапі він переважив любов до України. Тепер раптом чомусь виявилось, що це несумісні поняття. Хтось надто «занурився» у слов'янофільство і козаччину. А в умовах ДНР (в ідеологічній роботі там все продумано до дрібниць) таке захоплення гарантує відчутний «крен» у бік російської ідеї.

Звісно, за цей самий час значно більше людей розчарувалося в ідеї Новоросії і більшість населення уже хоче, щоб Україна повернула свій контроль над територією. Але хто вже цю більшість буде слухати? На те він і «руський мир», щоб керуватися планами чергового царя, а не якоїсь там більшості... Щоб утримати контроль над територією, терористам достатньо вишколеного росіянами 40-тисячного війська й активної, зазомбованої меншості. Вважається, що таких у Лугандоні лише 15-20%,

Весна 2014-го, Донецьк ще такий...

ШТЕПА: ЗАХОПЛЕННЯ СЛОВ'ЯНСЬКА ВІДБУВАЛОСЯ З ВІДОМА І ЗА ПІДТРИМКИ СПІВРОБІТНИКІВ СБУ І

Неля Штепа, яка була мером Слов'янська Донецької області на момент захоплення міста в квітні 2014 року, в ході допиту в суді розповіла, що його захоплення відбувалося з відома і за підтримки співробітників Служби безпеки України і Міністерства внутрішніх справ, і про це вона інформувала центральну владу.

Як передає кореспондент УНІАН, Червонозаводський районний суд Харкова визначив порядок слухання кримінального провадження за обвинуваченням Штепи у створенні терористичної організації і посяганні на територіальну цілісність і незалежність України.

Суд, зокрема, вирішив проводити спочатку допит свідків звинувачення, потім свідків захисту, потім — дослідити матеріали про-вадження.

При цьому суд задовольнив клопотання Штепи про те, щоб під час кожного засідання у встановленій послідовності допитувалися і свідки обвинувачення, і свідки захисту.

Своє клопотання підсудна обґрунтувала тим, що, на її переконання, державне обвинувачення не

зможе забезпечити явку на кожне засідання своїх свідків.

Крім того, в ході засідання відбувається допит самої Штепи. Вона протягом майже трьох годин читала свою промову, надруковану на 52 сторінках.

Як передає в свою чергу «Депо.Харків», завершуючи свій виступ, вона сказала: «Слава Господу Богу! Слава Україні! Ми переможемо! Ваша Неля Штепа!».

Після цього вона підписала роздрібкувку свого виступу і передала колегі суддів.

Штепа додала суддям, що цей виступ стане для них сувеніром після того, як вона стане Президентом України.

Під час свого виступу екс-мер Слов'янська категорично відкинула свою причетність до інкримінованих її злочинів, а також звинуватила прокуратуру у фальсифікації справи.

Надумку Штепи, до захоплення Слов'янська в квітні 2014 року причетні представники силових структур.

Як уточнює «Депо.Харків», за словами тодішнього мера, 12 квітня 2014 року адмінбудівлі у Слов'янську захоплювали близько 1 тисячі осіб.

За даними Штепи, у захопленні брали участь, зо-

крема, близько 100 колишніх працівників СБУ та МВС, близько 250 учасників «козачого ополчення», які з'явилися в березні 2014 року в Святогірську нібито для охорони Свято-Успенської лаври, і «ще 650 осіб ополчення з Харкова і Луганська».

Підсудна підкреслила, що всі захоплення у Слов'янську відбулися з відома і за підтримки працівників СБУ та МВС.

Штепа також заявила, що попереджала Адміністрацію Президента, Кабінет Міністрів і СБУ про події в місті і про участь у цих подіях правоохранів.

Вона висловила переконання, що справжні патріоти України сидять у в'язниці, а правоохрані є сепаратистами.

«Прокуратура, СБУ, міліція — сепаратисти, і вони всі працюють саме в цьому напрямку», — підкреслила вона.

Штепа також відмовилася відповісти на запитання прокурорів.

Як передає кореспондент УНІАН, вона запропонувала, щоб представники держави обвинувачення в письмовому вигляді передали свої запитання колегі суддів, яка на наступному засіданні й озвучить їх.

Враховуючи необхідність

але цього вже достатньо.

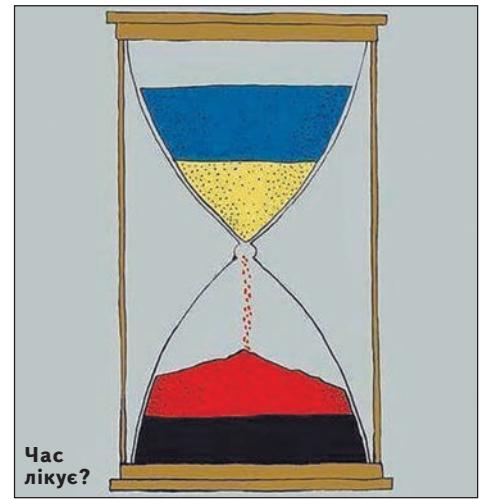
Віктор без особливого оптимізму дивиться на майбутнє окупованої частини Донбасу: «Це ще півбіди, якщо ця частина не возз'єднається з Україною, — каже він. — Гірше, коли возз'єднається і стане раковою пухлиною, від якої не буде ліків. Тут ідеологічна гвардія Путіна передбачила різні варіанти. Скажімо, спочатку Росія погоджується на якусь аморфну напівавтономію. Хай навіть з українським прапором і без прапора ДНР. Але з повною амністією бойовикам (хіба що забравши в Росію або відправивши в Сирію всіх найодіозніших терористів типу Гіві і Мотороли). Загалом же ситуація зміниться мало. Скажімо, осетини, чеченці і буряти з якутами, які начебто геройчно воювали за «свободу Новоросії», так і залишаться в Донецьку жити у «віджатих» квартирах. А ось найпатріотичніші донеччани, які тепер мешкають по всій території України — від Харкова до Львова, навряд чи повернуться у такий «візволений» Донбас. Хто ж погодиться бути мішенню у рідному колись місті? Навіть якщо за тобою (зрадником у їхньому розумінні) полюватиме лише кожен п'ятий мешканець із каменем пазухою, то цього вже достатньо для певного дискомфорту. Хай навіть четверо з п'яти твоє повернення вітатимуть.

* * *

«Якщо зруйновану частину Донбасу Україна не зможе швидко відбудувати (а вона точно не зможе, бо де візьме кошти?), то згодом там почнуться бунти, інспіровані кремлівською агентурою», — вважає Віктор. — Підтримка заворушення населенням буде максимальна, просто тому, що життя у цій сірій і начебто визволеній зоні буде жахливим. І вже потім, внаслідок цих бунтів, постане повноцінна автономія. І Київ вимушений буде на такий варіант піти, бо не виключено, що й Захід тисните. Для Західу важлива територіальна цілісність хоча б материкової частини України... Може, й гроші якісно почнуть виділяти на відбудову інфраструктури Донбасу. Але цих коштів буде явно замало для відбудови. Тому це буде така ж небезпечна і бунтівна автономія, як і Крим в усі роки нашої незалежності...».

* * *

Я зауважив Віктору, що його прогноз надто пессимістичний... Невже він не бачить жодного позитиву у нинішній ситуації? Донеччанин відповів так: «Позитив,

звсіно, є. Ми почали більше цінувати Україну. І ми, переселенці з Донбасу, і дніпропетровці, запорожці, одесити, полтавчани, кіровоградці... Це неабиякий плюс! Це трохи схоже на фінську ситуацію під час війни 1939–1940 років. Фіні тоді втратили приблизно 12% території, але згодом на тій території, що залишилася, створили процвітачу державу. У нас також зростає патріотизм, хоча до фінів минулого століття нам поки що дaleченько. Вони були монополістичними і в етнічному плані, і в ідеологічному. Вони не дивилися путінське телебачення, а у нас значна частина населення (попри війну і багатотисячні жертви) все ще дивиться. Зрештою, у фінів не було олігархів, а у нас вони є і прекрасно себе почувають. Тому з ними треба щось робити. Делікатно, без революції і майданів, але поспідно. Поставимо їх на місце — виграємо! Думаю, що впораємося з цим завданням. Бо якщо вже я, донеччанин, відчуваю себе українцем значно більшою мірою, ніж відчував до 2014 року, то про мешканців інших регіонів України і говорити нічого...».

Сергій ЛАЩЕНКО

**Новороссия —
це когда бомжи
становятся
солдатами,
а жители — бомжами**

ТИМ ЧАСОМ...

«ДНР-ЛНР» МОЖУТЬ ОЧОЛИТИ АХМЕТОВІ І БОЙКО?

Олігарх Ріната Ахметова й голову фракції «Опозиційного блоку» у ВР Юрія Бойка розглядають як кандидатів на посади голів окремих районів Донецької та Луганської областей у ході розв'язання військово-політичної кризи на Донбасі. Про це пише у статті для «DT.ua» Сергій Рахманін із посиланням на джерела.

За даними журналіста «Дзеркала тижня», такий план Президенту України Петру Порошенку запропонував Віктор Медведчук. Згідно з цим сценарієм, ОРДЛО створять адміністрації, на чолі яких поставлять фігури, котрі влаштували б різні сторони конфлікту.

«Путін, за нашими даними, підтвердив готовність замінити Захарченка й Плотницького менш одіозними персонажами. Порошенко, як нам стало відомо, заікавився «планом Медведчука», що передбачає створення в ОРДЛО адміністрацій, які очолили б фігури, що влаштовують і Київ, і Москву.

Сам же Медведчук, судячи з усього, підказав П. Порошенку кандидатів — Ріната Ахметова та Юрія Бойка. Кають, кандидатури президенту сподобалися. За нашими відомостями, він (Порошенко) провів попередні переговори з обома, й обидва нібіто погодилися», — пише «DT».

«Повірити в це (особливо стосовно Ахметова) непросто, але джерело «DT.ua» наполягає на достовірності цієї інформації. Путін з цією пропозицією ознайомили, однак згоди ще не отримали», — зазначає С. Рахманін.

За висновком автора, в доборі кандидатур очільників ОРДЛО й ОРЛО пішли шляхом, утворованим на початку 2014 року: «олігархів — на проблемні «царства» (тобі Донецьку область очолив Сергій Тарута, а Дніпропетровську — Ігор Коломойський. — «Н»), тоді як у Москві зважують трохи інші чинники».

«Наприклад, до Ріната Ахметова великої довіри Путін не відчуває. Її підточila як ахметовська позиція «ні нашим, ні вашим», так і позитивні відгуки Вікторії Нулянд про українського олігарха під час літнього візиту держсекретаря Керрі в Сочі.

До Бойка (за часів президента Януковича — міністр енергетики та вугільної промисловості, а також віце-прем'єр-міністр) у Кремлі довіра є. Але чи зімати Бойка на лідерському беззубі з «Опозиційного блоку»? Чи ризикувати долею керівника поки що єдиної проросійської сили в українському парламенті? Чи створити йому в Луганську трамплін для «стрибка на Київ»? Чого це коштуватиме Кремлю? — йдеться у статті.

novynarnia.com

ЗА ЦЕРКВУ... ЗА

(Закінчення. Поч. у № 11)

Матінка Світлана згадує, як, підтримуючи чоловіка, сказала: «Я вірю, настане той день, коли ти підійдеш до мене, обнімеш і мовиш: «Ми перемогли». Так і сталося після року впертої боротьби з хворобами. Він підійшов, леженько обняв за плечі і сказав слова, про які вона мріяла, які приходили у снах: «Рідна, мені якось незвично, чогось ніби не вистачає». Тоді не зміг ще забагнути, що вперше за довгі місяці його полішив біль...

Його пацієнтом після себе стала донечка. Через кілька років він і її поставив на ноги. Маша теж пройшла через велики мук. Робив їй масаж, розминав кожен суглобик маленького неслухняного тілья. Дитина плакала, кричала, а він, зіпсивши зуби, продовжував. Дружина не витримувала, називала тираном. Та Іван розумів, що від великої материнської любові і відчува. Умовляв Світлану, переконував, що через це треба пройти, аби не залишитися калікою і навчитися обслуговувати себе, жити в цьому світі і радити сонцю.

ЦЕ МОЖЕ БУТИ І Є

Коли дружина побачила результат — Маша почала сидіти — довірилася повністю чоловікові й Богу. Плакали обое, коли дівчинка почала повзати, стала на ніжки, зробила перші самостійні кроки. Через деякий час показали дитину лікарям. Люди в білих халатах були впевнені, що Маша пройшла курс реабілітації у відомій Київській клініці інституту імені Бурденка. А батьки за всі роки не зробили їй жодного уколу, не дали жодної таблетки.

— Та я моя поява свого часу в сімферопольській лікарні стала справжньою сенсацією, — зізнається отець Іван. — За всіма канонами медичної науки я не повинен був ходити. Зібрали консиліум, обмазували мене, змушували робити вправи, присидіти і все повторювали: «Цього не може бути...». А я стояв перед ними на ногах і, усміхаючись, казав: «Це може бути і є».

ГАРМОНІЯ ДУШІ І ТІЛА

— У церкви на першому плані духовне, а Ви так багато уваги приділяєте тренуванню і загортовуванню плоті, чи не суперечить це церковним канонам?

— Христос говорить: «Тіло наше — храм Духа Святого», тобто ми повинні до свого тіла ставитися, як до храму, берегти його, зміцнювати. Не можна розвивати щось одне. Треба піднімати і дух, і плоть. Якщо людина молиться, просить щось у Господа, а сама

для цього нічого не робить, результату не буде. Віра без діла мертві, повинна бути гармонія, єдність духу і тіла. Я сам через це пройшов і стараюсь донести ці переконання своїм парафіянам.

ВПЕРШЕ ЙОГО ОБРАЛИ СВЯЩЕНИКОМ... НА КОЛГОСПНИХ ЗБОРАХ

Люди в рідному селі бачили, що Іван живе життям праведним, у ширих молитвах і щоденний праці. Тож коли на початку 90-х років у Товсті вирішили організовувати церкву, звернулися до Каткала з проханням, щоб став їхнім священиком. Навіть на колгоспних зборах постановили доручити йому створити громаду. Пам'ятуючи свою клятву, дану Богові у хвилині болю і зневіри, зівся за справу. Коли постало питання про приміщення, згадали, що на продаж виставлено колишній магазин господарських товарів. Тільки де ж взяти гроші? Люди живуть небагато і відривати копійку від сім'ї не просто. Ось тоді і прийшла йому думка зібрати картоплю. Проїхали селом підводою, зібрали три тонни бульб. Виручених коштів вистачило. Опорядили приміщення, прибрали необхідний інвентар. Але чи бути священиком, вагався, сумнівався чи зможе, та й не мав у той час відповідньої освіти. Привіз у село священика, та людям той не сподобався. Знову вкотре зверталися до Івана. Тільки сумський владика Михаїл зумів переконати: це його місія — нести слово Боже людям. Поїхав «на стажування» в одну з церков сусіднього району. А місцевий священик і каже: «Іди, прав службу!». Досвід сільського життя мав, молитви знат, Біблію читав не один раз, тож і не розгубився. Люди не вірили, що він вперше служжив літургію.

У своє село повернувся уже рукопокладеним у священик. **СВЯЩЕНИК-ВОЙН** Маленька церковка, збудована ним на власному подвір'ї у Криму, названа ім'ям Івана-воїна. Так її назвав Владика при освяченні.

Мені ж це імення здалося символічним. Бо й герою моєї розповіді судилося стати воїном. Усе своє життя отець Іван бореться... за церкву, за віру, за Україну.

Коли повернувся в рідне село рукопокладеним у священики, там уже господарював інший, з Московського патріархату (українська церква тільки починала відроджуватися). Зайняли приміщення, пішли по хатах, пerekонували людей, що укра-

10 років тому... Отець Іван і матушка Світлана (ліворуч) в редакції «Кримської світлиці»

їнська церква зрадила православну віру і таке інше. Село розкололося. Та ті, хто зізнав отця Івана, не відвернулися. Приходили до нього додому, де й служив (на варанді), зверталися по допомогу, за порадою, в скрутну годину. А коли на запрошення Кримського владики Клиmenta повертався в Крим, з жалем проводжало його і сім'ю ледь не все село. За кілька років став для них і священиком, і лікарем, і порадником, і суддею.

ТАМ, ДЕ БОЛЯЧЕ

Він завжди там, де боляче людям, де боляче його країні, де посягають на її свободу, де борються за її майбутнє. З перших днів українського Майдану разом з матінкою і дітьми був серед тих, хто не зміг сидіти в теплих домівках, коли вирішувалася доля України. Разом з духовником Майдану Павлом Добрянським (своїм учнем), священиками інших конфесій українських церков спільно обладнали каплицю, яка стала прообразом єдиної помісної української церкви. Україна єдина і віра має бути єдиною. З віри починається єдність держави. У цьому він твердо переконаний і цій позиції не зраджує за будь-яких обставин.

Крим, як часточка України, став ім'я за багато років рідним. Тут народилося їхніх четверо дітей, тут будували дім, церкви. До отця Івана

їздили за порадою з усього півострова, інших місць країни. Та настали чорні дні. Тільки-но в Криму провели так званий референдум, через кілька днів йому поставили ультиматум: переходиш в російську церкву — залишаєшся в Перевальному жити і служити, ні — звільняєш приміщення церкви, та й тобі з сім'єю спокою тут не буде.

Але ж церква — не приватна власність, вона належить єпархії, намагався в цьому переконати нових господарів. Почалися фальсифікації, шантаж. Змонтували відеоролик, де він нібито закликав «бити москалів...». Друзі, знайомі підтримували, знали, що то провокація. Хіба він міг собі так дозволити? Адже серед прихожан церкви було багато росіян, кримських татар, представників інших народів. Та це слова такого в його багатому лексиконі немає.

ТОЛЕРАНТНІСТЬ І БЕЗХРЕБЕТНІСТЬ — РІЗНІ РЕЧІ

— Отче Іване, у кримських та інших інформаційних джерелах того періоду Ваше ім'я було досить популярним і часто вживаним. В більшості з них Ви поставали патріотом України. Після анексії Криму до останнього боролися за українську церкву, за вірян Вашої парафії. Як Ви і прихожани розчинювали ситуацію?

— Якщо одним словом, то

це було страждання. Уявіть собі, за кілька годин до літургії перекрили вхід до церкви, почали погрожувати. Я, матінка, наша дочка закрилися в машині. Люди у формі козаків розхитували автомобіль, пробили колесо, насилили в бензиновий бак піску. Натовп прихожан хотів захищати нас, але нікого не підпускали. Викликали міліцію, яка теж нічого не могла чи не хотіла зробити. Люди у формі штепіли: «Мы ничем не можем вам помочь, у нас приказ...»

Я до страждань готовий, бо знаю, що після роз'яття завжди буде воскресіння, а от віруючі... У них забирали церкву, їх принижували. До мене підходили, може, сотні мирян. Одні сповідувалися, просили підтримки, інші — благали прощення за вимушену зраду. А я молився за мир, за спокій у душах всіх. Ми повинні бути терпимими, поважати людей з іншими поглядами, але твердо стояти за свою віру і свою державу, не бездумно, сліпо підкорятися чужій волі. Тolerantnість і безхребетність — це різні речі.

Ті ж віруючі, котрі просили не залишати їх у скруті, через деякий час, коли стало дуже небезпечно, просили нас виїхати, щоб врятуватися. Вперше, три десятки років тому, залишав цей край з великим болем у тілі, вдруге — з великим болем у душі.

У МЕНЕ є УКРАЇНА

Родина Каткала зупинялася в друзів по всій Україні. Доки одна з колишніх прихожанок церкви, яка нині проживає в Канаді, не запросила їх до себе. Незабутнє враження залишило зустрічі з українською діаспорою. Розпитували про Майдан, про Крим. Для канадських українців отець Іван був живою гілочною деревою міці і твердості українського духу.

Тричі зустрічався з Владикою. Той просив залишитися в Канаді. Місцева громада готова була купити церкву, забезпечити стабільний дохід священику. Та відповідь отця Івана залишалася непохідною: «Я не можу, у мене є Україна, якщо ми всі зійтимо пойдемо, України не стане.

Бо як море набирає сили з кожної краплини, так і Україна сильна українцями».

Тамара КОМАР

Газета «Катеринопольський вісник», 21 серпня 2015 року

Черкаська область

[https://www.facebook.com/pages/ЦЮГЕРЮ-й-ПХЛЯ-ЭЙЮ-Я-Б-Р-К-Х-Ж-Ь/192473467490932](https://www.facebook.com/pages/ЦЮГЕРЮ-й-ПХЛЯ-ЭЙЮ-Я-Б-Р-К-Х-Ж-Ь/)

«Світличани»

P.S. На нашій сторінці у Фейсбуці — торішнє відеопривітання від читачів земляку, новопризначенному директору Національного газетно-журналного видавництва. Саме він підписав наказ...

[https://www.facebook.com/pages/ЦЮГЕРЮ-й-ПХЛЯ-ЭЙЮ-Я-Б-Р-К-Х-Ж-Ь/192473467490932](https://www.facebook.com/pages/ЦЮГЕРЮ-й-ПХЛЯ-ЭЙЮ-Я-Б-Р-К-Х-Ж-Ь/)

4 березня 2014 року, «зелені чоловічки» і пікети кримської «самооборони» біля заблокованого українського гарнізону в с. Перевальному і церкви Покрови Пресвятої Богородиці (УПЦ КП), куди вже не пускали прихожан. Отець Іван і екс-міністр оборони України О. Кузьмук. Генерал команди зі столиці не привіз... Гарнізон незабаром здався... Фото В. Качули

МЕШКАНКА СЕВАСТОПОЛЯ, що відмовилася від російського паспорта:

«Я РОСІЮ СЮДИ НЕ КЛИКАЛА»

Ірина (ім'я змінене), підприємець, Севастополь

— Я живу і народилася у Севастополі, але коли два роки тому прийшла Росія, вирішила відмовитися від російського паспорта, тому що я Росію сюди не кликала і нічого доброго від неї не чекала.

У 2014 році я, та, яка ніколи не розмовляла українською мовою, раптом стала «фашисткою» і «бандерівкою», і мені кричали, щоб я забиралися до своєї «Хохляндії». Я відповідала: «А нічого, що я тут народилася, а ти прийшов сюди 15 років тому, вдягнувши бушлат, б'еш себе в груди й горлаєш, що ти — севастопольець?». Довелося розірвати стосунки з багатьма друзями. Мого чоловіка навіть батьки, в яких він прописаний, здали судовим приставам, повідомивши йому, що він — бандерівець.

Усі два роки я до Росії ставлюся як до країни-агресора й зрадника, злодія, шахрая. Проте я знаю достатньо порядних росіян, до яких я не відчуваю негативу, а навпаки — вдячна їм за те, що вони намагалися підтримати мене морально.

Після референдуму, коли ми висловлювали свою позицію, в нас плювали, а зараз відставний ембесник, який кидався на нас зі слиною й божевільними очима, дуже спокійно реагує, коли ми до нього звертаємося українською. З багатьма знайомими ми сперечалися й сварилися у 2014 році про те, що буде далі. У 2015 році вони сказали мені: «Іро, на жаль, ми змущені визнати, що ти маєш рашію». У 2016 році вони вже запитують: «А як ти гадаєш, чи є шанс повернутися назад?». Ось як змінилося за два роки ставлення в моєму колі спілкування.

Ми ж жили на початку 1990-х під протекторатом Росії, і тут був повний гаплик. Тоді я, перепрошую, дізналася, що таке голод. Тоді багато росіян переїхало сюди від ще гіршого гаплика в самій Росії. І на референдумі* народ з меркантильних міркувань обрав залишитися в Україні. І я дуже сумніваюся в підсумках референдуму 2014 року. В мене вікна виходять на виборчу дільницю, і я не можу сказати, що 16 березня 2014 року туди юрба рушила. Мой друг, які працювали на виборчих кампаніях, відстежували й казали, що одній ті ж люди ходили голосувати на різні дільниці.

Ті, хто зараз у Севастополі не підтримує приєднання до Росії, просто мають холодний розрахунок. Вони не мають якогось особливого українського патріотизму, але

вони мізками все чудово розуміють. Вони кажуть: я обираю Україну, тому що з нею є можливість рухатись уперед, а з Росією — нема». Але є ті, хто ще у 2013 році не зміг би сказати, хто вони — росіяни чи українці, а тепер точно знають, що вони — українці, незважаючи на те, що за національністю — росіяни.

Відмовників від російського паспорта в черзі стояло більше ніж 100 чоловік щодня. Заяви приймали тільки два тижні, і в Севастополі близько двох тисяч осіб встигли написати відмову. Але офіційні кримські дані щодо 3,5 тисяч відмов на весь півострів — хибні, навіть якщо брати тільки Севастополь і Сімферополь. Перед нами на відмову від російського громадянства стояло навіть підрядка з Ростова — вони приїхали до Севастополя років десять тому, отримали українське громадянство, але Росія їх і тут наздогнала.

Якщо захочути нас виселити з квартири, оскільки в нас немає паспортів, то це їхня проблема, а не моя. Якщо заберуть квартиру, я буду судитися. Як іноземний громадянин маю право володіти нерухомістю. Отримувати вид на проживання я не хочу. Я хотіла отримати дозвіл на часове проживання, але з'ясувалося, що севастопольцям належить тільки паспорт або вид на проживання. Мені тоді ще видали анкету, де я мала написати, що прибула до Севастополя 18 березня 2014 року. Я кажу: «Так, любі мої, я до Севастополя прибула 22 грудня 1970-го. Тобто в мене дотепер тут квартири не було, чи як?». Віходить, що я, та, яка приїхала у 2014 році, прошу в самій себе, що народилася тут у 1970 році, дозволу жити у своїй квартирі. Я у ФМС сказала: «Якщо я сама собі дозволяю в себе жити, то на біза в мені здалися?».

Дуже багато «відмовників» не витримали тиску 2014 року і йшли один за одним. Ми з чоловіком самі на себе працюємо, тому можемо дозволити собі цю розкіш. А тим, хто працює, казали: «Не отримаєш паспорта — забирайся з роботи».

Взагалі, проблем багато — з 1 квітня ми, наприклад, не зможемо їздити до Херсона по ліки для хворих родичів, тому що потрібно обов'язково отримувати російські автомобільні номери, а переоформити їх, навіть якщо захочемо, ми не зможемо без російського паспорта. При цьому штрафувати нас дایві

все одно будуть. Але на підставі чого?

Люди зараз живуть переважно за рахунок того, що заборонили їх за Україні. Мої знайомі підприємці зараз таксують, що ті ж 1990-ті, коли люди з вищою освітою виходили таксувати чи торгувати. Блошиний базар на Остряках зараз неймовірно росте — так можна зрозуміти, що відбувається у Севастополі.

Більшість кримчан, як і решта людей у світі, — це аморфна маса. Прийшла Росія, вони вирішили підлаштовуватися. Можна їх звинуватити у пасивності, але навіщо? Кожен обирає свій шлях і має право на свою думку. Інший момент: як ця думка доноситься до іншого — аргументами чи автоматами.

Багато моїх дружів теж змірилися. Вони за Україну, але кажуть, що головне заування — залишитися тут. Вони підлаштувалися під цю ситуацію, а я не можу через себе переступити. Якби все відбулося законно, я б змірилася й прийняла. Але в цій ситуації я не можу зміритися. Я не знаю, як буду жити далі. Будь-якої міті до мене можуть прийти з ФСБ і депортувати з Криму. Але це не я до вас у Росію приїхала, це ви до мене припіслися, тому це ваші проблеми. Наразі ми для них — головний біль, і їм легче нас позбутися.

Багато в кого ще ґрунт з-під ніг вибило й те, як вчинила Україна. Ми тепер і там з кримською пропискою — нерезиденти. Виходить, ті патріоти, що зберегли свою відданість країні, нікому там не потрібні. Аж до того, що в нас в Україні в банку лежать 2000 доларів, а забрати їх ми не можемо.

Взагалі, головний підсумок «Російської весни» в тому, що для проросійських кримчан Україна тепер ворог, а для проукраїнських — наспаки, Росія. Раніше цієї відмінності не було. У 2014 році севастопольці бігали підтримувати його український Чорноморський флот. Але вони тоді не знали, що Україна виведе війська, я я сама чула розмови: «Зарараз наші підуть перед, і треба буде тих наших захищати». Ось як наївність була в севастопольців! Я теж тоді розуміла, що захищала б і російських хлопців — тепер вони для мене чужі.

Незалежно від того, чи залишиться Крим під управлінням Росії, вона Крим втратила. Коли патріотичний чад мине, про нього забудуть, як про надто незручну іграшку.

<http://meduza.io>

*У березні 1994 року за автономію Криму в складі України проголосували 77,9% виборців

ли протягом 10 місяців. Автори стверджують, що продовжили стежити за життям своїх героїв і після закінчення зйомок.

Фільм складається з трьох новел і розповідає історії дванадцяти людей. Зйомки проходили в українських містах, де зараз живуть герої фільму. Це — Миколаїв, Одеса, Маріуполь.

За словами режисера Костянтина Кляцкіна, у фільмі багато емоційних моментів. «Ми хочемо порушити питання офіцерської чести. Коли ти не зраджуєш свої інтереси і залишаєшся самим собою. Саме це ми побачили в героях нашого фільму», — сказав режисер.

У широкий прокат фільм вийшов 17 березня, його демонструватимуть у Маріуполі, Дніпропетровську, Херсоні, Миколаєві та Одесі, а також у країнах Європи. Перший показ відбудеться в Брюсселі, в штаб-квартирі НАТО.

ua.krymr.com

У КІЄВІ ВЛАШТУВАЛИ ПРОБІГ ДО КРИМУ УЧАСНИКИ АКЦІЇ ПРОБІГЛИ В ЦІЛОМУ ПОНАД ТИСЯЧУ КІЛОМЕТРІВ

«КримSOS» спільно з організацією «Run Ukraine» провели символічний забіг, який укотре нагадав громадянам про те, що Крим — це Україна, передає «QirimInfo».

Понад 200 учасників акції, серед яких були як професійні спортсмени, активісти, так і просто небайдужі громадяни, пробігли у сумарній кількості 1377 км. Таким чином учасники забігу символічно подолали відстань від Києва до Криму, перевишивши запланований мінімум у 812 км. Аналогічна акція пройшла й у інших містах України.

«Це — символічна акція, в тому числі й для тих, хто живе на материковій частині України, але наразі не може потрапити до окупованого півострова. Таким чином ми можемо умовно пробігти до Криму і поєднати себе з ним», — зазначила координатор «КримSOS» Таміла Ташева.

Один із учасників пробігу розповів, що для нього подібна акція — можливість вкотре нагадати, що окупований півострів є українським. «Хоча ми біжимо за Крим, це також стосується і східних областей, які зараз окуповані Росією», — додав він.

ОДЕСИТИ ПРОВЕЛИ АКЦІЇ «КРИМ — ЦЕ УКРАЇНА!»

Вони відбулися 16 березня спершу біля приміщення Генерального консульства Російської Федерації в Одесі, а потім у центрі міста. Акції ініціювали обласна та міська організації ВО «Батьківщина».

Активісти прийшли до дипломатичного представництва Росії з вимогою вивести регулярні російські війська з території українського півострова, тим самим припинити його окупацію. У листі вони також акцентували увагу на припиненні безпідставного затримання українських громадян і негайному звільненні з політичного полону Надії Савченко.

Крім того, учасники підсумують, що підтримали петицію до президента РФ Володимира Путіна з вимогою вивести регулярні російські війська з території українського півострова, тим самим припинити його окупацію. У листі вони також акцентували увагу на припиненні безпідставного затримання українських громадян і негайному звільненні з політичного полону Надії Савченко.

Під гаслом «Крим — це Україна» активісти провели флешмоб у центрі Одеси. Дві колони з банерами «Крим — це» і «Україна» зійшлися в одну на знаковому місці — Тещиному мосту. В руках вони тримали прапори і на-

ціональну символіку. Великий плакат з написом: «Крим — це Україна» закріпили на перилах мосту з боку Одеської затоки, тим самим звертаючись до Криму і кримчан. Місце обрали не випадково. Адже саме звідси відкривається вид на військову гавань Одеського порту, в якій дислоковані Військово-Морські сили України, що не зрадили присязі під час окупації Криму.

«Крим — це територія України, і ми хочемо ще раз звернутися до всієї міжнародної спільноти — підтримати устремління України й якомає скоріше повернути Крим», — заявив в інтерв'ю для ЗМІ глава фракції ВО «Батьківщина» в Одеській облраді Сергій Веселов.

Сергій ГОРИЦІВТ

АНЕКСІЮ КРИМУ РОСІЄЮ НЕ ПІДТРИМУЮТЬ 80% УКРАЇНЦІВ ТА 13% РОСІЯН — ОПИТУВАННЯ

62% українців безумовно не підтримують анексію Криму Росією, 18% — скоріше не підтримують анексію півострова. Про це свідчать передані УНІАН результати соціологічного дослідження Київського міжнародного інституту соціології (КМІС), проведеного 5-16 лютого.

«Українці розцінюють втрату Криму дуже негативно: 62% безумовно не підтримують приєднання півострова до Росії, 18% — скоріше не підтримують. Безумовно підтримують те, що відбулось, 47% опитаних, а скоріше підтримують — ще 36% з них. Безумовно не схвалюють це 4% опитаних, скоріше — 9%. Не відповіли 4% опитаних. Серед опитаних мешканців Росії 61% дотримується думки, що анексія Криму принесла більше користі, а 20% — що більше шкоди. Не змогли дати оцінку наслідкам цієї події 19% опитаних.

У свою чергу, росіяни, згідно з дослідженням Левада-Центр, позитивно сприймають анексію Криму, незважаючи на наслідки, які спричинила ця подія для Росії. Безумовно підтримують те, що відбулось, 47% опитаних, а скоріше підтримують — ще 36% з них. Безумовно не схвалюють це 4% опитаних, скоріше — 9%. Не відповіли 4% опитаних. Серед оп

Дослідники старовини люблять жартувати, що кожен порядній замок мусить мати свого при-вида. А ще краще — коли твердиня має й легенду, вважає закарпатський письменник Олександр Гаврош, відомий українському читачеві за книгою «При-годи Івана Сили», за якою був знятий одновідомий український фільм. Нещодавно Гаврош презентував в Ужгороді книгу «Легенди Срібної землі», де перевів найвідоміші легенди, пов’язані з древніми закарпатськими замками. Кожна з оповідок, вважає письменник, — прекрасний сюжет для фільму. Так що незабаром, можливо, якийсь із привидів закарпатських замків і оживе у повному метрі.

ЯКЩО БУЛИ ЗАМКИ, ТО БУЛИ Й ЇХНІ ВОЛОДАРІ, ЯКІ ЖИЛИ, КОХАЛИ, СТРАЖДАЛИ...

До книги Гавроша увійшло п’ять легенд і повість, кожна з них стосується якогось із замків краю. Загалом охоплено 10 твердинь. Це — Ужгородський, Мукачівський, Невицький, замок Сент-Міклош, а також Середніанський, Хустський, Королівський, Виноградівський, Боронецький та Боржавський (це, власне, руїни, які дійшли до нас фрагментарно). Легенди ці письменник знайшов у різних літературних джерелах.

— Задум з’явився майже десять років тому. Адже ми живемо в області, яка має найбільше замків — іх тут зо два десятки. Але що розказати про них — часто не знаємо. Тому що нема писемної історії: всі історичні джерела угорські, австрійські, літописні хроніки — латинською мовою, а, власне, слов’янськими мовами практично нічого нема. Закарпатці не являли собою панівну верству населення на цих землях протягом тривалого часу, тому й не складали літописів. Тому ця епоха Середньовіччя — темна, майже нічого про неї не збереглося. У нас все починається з XIX ст., коли почали видавати перші праці будителі, які вже щось фіксували, щось писали. А втім, замки стоять. Це такі німі свідки історії, які знають, що у нас було своє Середньовіччя, зі своїми цікавими сюжетами та історичними героями. А раз були замки — отже, були їхні володарі, було й військо, були якісні цікаві історії. Моя робота — це спроба їх оживити. Ідея в тому, щоб змусити ці замки заговорити, — каже письменник.

— Є легенди, що стосуються різних замків Закарпаття, які зафіксовані фольклористами у ХХ ст. Я відштовхувався від цих історій. Деякі — просто абзаци тексту, які займають у працях дослідників півторінки. Ті є легенди, які мені здалися цікавими, я розписав — увів героїв, розвинув сюжет. Я це зробив, щоб ми могли сказати: маємо своє Середньовіччя. Ось воно — живе, кохає, мстить, страждає... Це дуже цікаво для України ще й тим, що ми маємо давньоруську спадщину, козацьку, а от лицарської — нема, усі ці замки-лицарі-поєдинки-прекрасні дами — оцього нашій культурі направду бракує. Закарпаття, яке входило до складу Австро-Угорської, європейської, імперії, має цей пласт історії, тому його варто відроджувати. Тим більше тому, що до цього є посилений інтерес зараз — усі ці реконструкції, фестивалі середньовічної культури.

Олександр ГАВРОШ, письменник

Я ЗМУСИВ ЗАКАРПАТСЬКІ ЗАМКИ ЗАГОВОРИТИ

КНИГА ЧЕКАЛА ВІДАННЯ ДЕСЯТЬ РОКІВ

Перші тексти, зізнається Олександр Гаврош, були написані 8 років тому.

— Довго шукали з видавцем художнє рішення, потім — фінансування, бо той варіант, який ми запланували, вимагав значних коштів. Зрештою, отримавши грант від управління культури ОДА, видали книгу у форматі альбому з розкішними малюнками, стилізованими під середньовічні кахлі, схожі на ті, що були віднайдені при розкопках у Невицькому замку. Створила їх ужгородська художниця Олександра Гаркуша (до слова, на презентації книги окрім виставили й малюнки для огляду громаді, — ред.). Без цих малюнків видання не мало би сенсу. А самі тексти легенд уже й раніше кілька разів вигравали прізові місця на різних конкурсах. За умовами одного з них — «Золотий лелека» — видавництво мало видати книжку, але вони так довго шукали художника, що саме видавництво до того часу розвалилося, — іронізує Гаврош.

ПОГАН-ДІВЧА ТА ЧОРТВІ КОЛОДЯЗЬ КОРЯТОВИЧА

...Гортую книгу, аби ознайомитися із легендами, що їх описує пан Олександр.

Відкриває калейдоскоп легенд відома історія про поган-дівчу, що стосується Невицького замку. Це — детектив, замішаний на любовній історії. Молода князівна не хоче заміж за старого вельможу, а батько таки бажає її віддати. Тим часом в околицях з’являється привид — поган-дівча. Говорять, що це мати князівни встало з могили, аби доношку захищати. Поган-дівча вбиває жениха. А закінчується історія трагічно — гинуть у трясовині батько та доношка-князівна.

Друга легенда — про Мукачівський замок і князя Корятовича, що володів твердинею. Історія розповідає про колодязь, який князеві викопав нечистий, а після відмови князя платити за угодою золотом, прокляв

його, сказавши, що ніколи в нім води не буде. Колодязь, до речі, досі стоїть — і досі без води.

Легенда про Білу панну присвячена Ужгородському замкові. У ній ідеться про доношку володаря замку, що проти волі батька закохалася і виказала своєму любові таємницю про пазуху замку. Через це пріоритет захоплення твердині вирізали весь замковий

ЧОМУ СРІБНА РУСЬ?

Прошу письменника пояснити для українських читачів, чому називає Закарпаття «Срібною Руссю».

— Зазвичай, що Закарпаття вживають епітет «срібна земля», це така літературна самоназва Закарпаття. Василь Пачовський вживає це словосполучення. Пов’язує його з історією про срібний дзвін, відлитий у Києві в 1034 році і подарований дочкою Ярослава Мудрого Анастасією, дружиною угорського короля Андрія I, Богаревицької церкві, що на Іршавщині. Він захищав село та всю околицю від усіх бід і нещастя. Коли напала монголо-татарська орда на наш край, срібний дзвін закопали у полі, щоб уберегти від загарбників. Але навіть під землею він не здав спокою і своїм гудінням попереджав про небезпеку, що насувалася. Цю історію, що протягом століть обросла легендами, відтворив Василь Пачовський у поемі «Сріберний дзвін». Після її публікації Закарпаття почали на-

настільки, що ці оповіді й передавалися з вуст в уста. Вони мають свій настрій. Деякі, можливо, надто криваві.

Кожна з цих легенд робить замки відомішими. Вже зараз усім туристам розповідають про Білу панну, про князя Корятовича та колодязь, тому кожна така книга стає поштовхом для того, аби люди більше знали свою історію. Так заповнюється ніша. Це та ж історія, що й з Іваном Силою. Пройде ще десять років — і всі будуть про нього знати. А ще десять років тому про нього знали одиниці. Я коли принес рукопис до видавництва, мені довго доводилося пояснювати, хто такий Іван Сила. Це якраз завдання письменника — піднімати те, що цікаво, і творити нові міфи.

НЕЗАБАРОМ БУДЕ ПУТІВНИК, ЗА ЯКИМ ТУРИСТИ ЗМОЖУТЬ ШУКАТИ ПРИВІДІВ У ЗАМКАХ

Олександр Гаврош каже, що одне з завдань його книги — заохотити сучасників вивчати епоху Середньовіччя.

замків так багато, погано, що більшість — руїни, а які ще стоять, — продовжують руйнуватися, як, скажімо, Невицький замок. Але ж забери від нас замки — і ми не маємо Середньовіччя. Це — єдине, що дійшло з тих часів. Тому нам треба плекати цю культуру, бо вона підтверджує наше європейське коріння. Я радий, що цим займаються, зокрема в замку Сент-Міклош, де із занедбаної радицької автобази та казарми з кількох років постав культурний центр. Вони, до речі, єдині, хто плекає свою легенду — до неї написана музика, час від часу тут грають міні-виставу «Жінка, яка уміла кохати» про Ілону Зріні. Так само Невицькому замку пощастило з Олександром Дзембасом — дослідником, археологом, який теж відроджує цю пам’ятку. Потрохи стають на ноги Мукачівський та Ужгородський, чиситься замок Канків у Виноградові, тривають розкопки в Королеві.

Маю надію, що після виходу книги цей процес по-пуляризації закарпатських

Мукачівський замок

зивати «Срібною Землею».

Як на мене, цей термін трошки не наш, бо срібло добували трохи західніше Пряшівщини, в сусідній Словаччині справді є срібні копальні.

УСІ ЦІ ЛЕГЕНДИ ОБЄДНУЄ ЕПОХА СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Є одна річ, що об’єднує усі ці історії. Олександр Гаврош називає її — це час, епоха.

— Це були жорстокі й важкі часи, коли люди помирали молодими, коли постійно йшли війни, коли смерть була звичайним явищем, коли ти вставав і не знати, чи ляжеш спати. Усі ці історії мають в основі якесь драму, трагедію, місіку. Це не веселі чтиво, власне, вони стали легендами, тому що вражали сучасників

замків під активніше. Це, власне, готові сценарії до фільмів. Кожна історія може стати добротним ігровим кіно. Прекрасна ідея — зробити аудіокнигу за цими легендами, знаю, що в Мукачевому є фірма, яка робить такі записи. Серед туристів це мало би попит. До речі, київське видавництво готує на основі цих легенд путівник. Є таке сучасне захоплення — бібліотуризм. Коли, прочитавши про об’єкт, люди йдуть його досліджувати. Ми хотимо зробити такий проект за легендами закарпатських замків. Зараз шукають художника для цього, і як тільки видання буде готове, можна буде вирушати в подорож і шукати привидів у закарпатських замках.

Тетяна КОГУТИЧ
Ужгород

Нарід, який втрачає пам'ять, втрачає життя (Олесь Гончар)
Визнаймо себе самі, і тоді нас визнає світ
(Мстислав Скрипник)

На жаль, багато хто з нас і досі не може чи не хоче зрозуміти, що суспільний, економічний і культурний контексти нашого життя тісно пов'язані поміж собою. І слова, винесені в заголовок, — не для протиставлення чи, борони Боже, ненависті, а передусім для історичної правди, гідності й гордості за рідну історію і державу, в назві якої — санскритське Raj: ЦАР, ЦАРСТВО, РАЙ, КРАЙ, РАД, КРАЇНА...

Як же хочеться, як же необхідно доносити до нашого нещасного, змушеного і занадто терпеливого народу те, що байдуже багатьом; те, що вже несила тримати в собі; те, про що багато з нас і не чув! Тієї гіркої, але єдиної правди, яку, всупереч усому і всім, хто заважає, намагається донести до України—Русі українська діаспора.

Дивно, що ми, ті, хто живе в Україні давно, не знаємо так багато важливих фактів про нас, про нашу історію, наші біди і шляхи їх подолання. Нащадки вихідців з України (діаспора) з болем споглядають, чекають і сподіваються, що до нас «дійде». «Дійде», що ми — нація, якій мають завдячувати сусідні держави, котрі межують із нами, а насамперед — наш північний сусід. Той сусід, від якого краще втекти зі шматком планети, котрий зв'ється Україною, десь в Антарктиду, ніж сусідити з ним, із цією двоголовою гідрою, яка вбивала нас, морила голодом, різала, палила, топила й яка ніколи не второпає, чому ми є і як нас знищити взагалі. З тими угро-фінами, котрі вкрали в нас, бо нічого свого не мали, назуву держави, наше, скіфське, золото, культуру, абетку, козацьку славу, історію і не вважають на-хабством називати себе нашим «старшим братом», а нас — холами, намагаючись образити цим. А втім, «кохол» — це «неба син»: етнонім «кохоль» у тюркських мовах визначається як неба (кок) син (огул, оол). Вкрали не лише в нас: герб (двоголового орла) — у Візантії, гімн і пропор — у Голландії [1; с. 72], «матрьо-шку» — у китайців, балалайку — у монголів. І ще багато—багато чого

в різних народів, націй і держав. Аби в декого розвіялися сумніви щодо того, чи московини є нам братами і хто з нас старший, згадаймо історію. Коли вже була Київська Русь, північніше сучасних міст Курськ, Брянськ і Воронеж існували такі собі племена: жмудь, чудь, самоїдь (ті, що поїдали собі подібних) й інші, які бігали у шкурках болотами лісами з волоссям у пояс і нігтями у п'ядь і їли сиру дичину. А вже в той час у Київській Русі друкували книги, сіяли пшеницю, кували залізо, карбували гроши, вели торгівлю з Європою, з нею ж князь Ярослав своячився, даючи про мирне майбуття. Потім, у XII ст., прийшли монголо-татари, дікі племена зі сходу, яким ще не організований північний

дів?!. Бо поки ми оборонялися, Європа йшла вперед. І загарбницька Московія теж. Апетиту т. зв. «росіянин» ніхто не міг задоволити. Він заглядає на нашу землі, ріки, ліси, надра і нікя не може второпати, чому все це належить не йому. І почалося: Переяславська зРада, ліквідація Січі, Валуєвський циркуляр, царські укази, революції, війни, колективізація, голodomори, репресії й інші жахи...

У Москві (до речі, правильною є назва Моква, — так її називали українці, які там побували на початку розбудови села Кучка, яке з часом зросло до міста-столиці) добре розуміли, що «Расєя» як держава не реалізується без українського хліба, вугілля, сталі та людів. Йосип Джугашвілі

А в той час українці добували у «братьїв» золото, рубали ліс і вмирили сотнями тисяч, але вже як раби. Отакі в нас «братья». Потім, вигадавши «неврохжай», виморили голодом понад 10 млн. українців, а ще 10 млн. загинули у Другій світовій війні, організованій найбільшими вбивцями: Сталіним і Гітлером. Звинувачуючи у злочинах лише сталінський режим, значно применшено, бо він був усього лише черговим витвором імперської політики Московії в захопленні нових земель і впокоренні України. Московія—Росія—РФ робила це безперервно упродовж багатьох сторіч. Підраховано, що протягом XVIII—XIX століття «Росія» провела 128 воєнних років і всього 72 роки миру. А зі 128 років війни —

«Росії» (крім В. Ющенка й О. Тягнибока) і виконують завдання Путіна (навіть не Медведєва—президента) дезінформувати, задурманити народ і, зрештою, уярмити його, прийти в Україну і вже не йти звідси. Це — лише натяк, чому Москва так не любить Ющенка, а Тягнибока називає фашистом. Чому «фашистом»? Бо хоче «української України»?

Хто читає московинську пресу і хоча б інколи дивиться тамешні телеканали, хай поміркує, чому ж це нас так критикують і «не люблять». Чому жодні вибори в Україні не відбулися без московських «умів»? Чому Кучма віддав Почаївську лавру московському патріархатові? Чому московинський газ дорожчий для України, ніж, наприклад, для Польщі, а його транзит дешевший і, звідси, московинські міндобрива дешевші, ніж вітчизняні (!) і мито не рятує ситуації? Чому жодне шоу на телеканалах не відбувається без участі московинської мови і них самих? Нас знищують і «наш старший брат» (а насправді — набагато молодший сусід), і брати—слов'яни, і своя влада.

Надія — лише на нашу молодь, яка в усьому розбереться, зrozуміє, оцінить, осудить, захистить, а до рідної влади обираємо лише українців. А разом з тим... так сумно бачити на вулицях нестрижених блідих доходяг із навушниками, з пивом у руках і московинською лайкою на вустах...

А мрію мою є той час, коли мої брати—українці на все вищесказане розпліщають очі, в яких не буде страху, як у Кучми чи Тимошенко, а буде гордість за себе і за Україну. І зрозуміють вони, що «песик заритий» у Мокві й це звідти так смердить.

Юрій СЕРДУНИЧ

2009 р.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА:
 1. Штепа П., Українець і москвин: дві протилежності. 3-е видання. — Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 2007. — С. 72.

2. Сталін Й. «Стати и речи об Україні» // Штепа П. Московство: його походження, зміст, форми й історична тягільність. Видання 6-е. — Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 2007. — С. 250.

3. Кордунова С. Колиска родинна. — Луцьк, 2010. — С. 268.

УК—РАЇ—НАІ МОКВА

сусід підставив своє гузно, боячись знищення. Так з часом з'явилася Московія: тоді ще не велике більмо на тілі планети. Безчесний московський люд змішився з монголами — і в жилах московинів потекла дика кров. Той люд мав інстинкт лише загарбницький і черевонаповнюючий. 988 р. Москви ще не було, але було фіно-мордовці.

Українці й московини — повна протилежність вдачі і ментальності: наша миролюбність і їхня агресивність зумовлені ще географічністю походження. Тому хай нікого не дивує те, що РФ, зараз найбільша держава світу, завдяки поступово підкореним племенам і народам розширювалась (зауважмо: ніхто сам до неї не приєднувався!), загарбувала багаті землі, а «неугодних» відсікала за Урал освоювати його, працювати і замерзати. З часом жадібним розкосим очам відкрились багатства Сибіру і Далекого Сходу.

Натомість українці мужньо, до останнього боронили свої землі, знесиличи в боях монголів, а тому ті лише нечисленними загонами проривалися до європейських держав. Історики кажуть: 30-річна війна (1618—1648) затримала розвиток європейської культури на 100 років. То на скільки ж віків затримала українську культуру 300-літня війна, яку вів український народ, рятуючи Європу від азійських наро-

(«Сталін») говорив: «Московщина не може жити без українського хліба, вугілля, сировини. Тимою ідея державної незалежності України є контрреволюція» [2; с. 250].

Оточ пн.—східний сусід поширює ідеологічні вигадки про «спільне коріння» з московинами, а західний, називаючи Волинь, Поділля і Галичину з тією Східними Кресами (!), — про польську державу «від можа до можа». Мета ж їхня — одна: національно—духовний гніт і фізичне винищенння українців.

Звісно, так просто заграбастати Україну неможливо, бо є в нас волюєбний і мужній народ, який цьому неодмінно завадить. Тому почалася русифікація й експансія московинів на наші землі. Та й Україна на поч. ХХ ст. була змученою і виснаженою загарбниками з усіх усюд. Сира Центральна Рада на чолі з неукраїнцем М. С. Грушевським, який віддав Україні більшовикам—кровопопивцям, займалася чим завгодно, лише не зміцненням державності і не створенням так потрібної армії. І нас заграбали наші «братья». Потім, у 1930—1940 роках, нас вивозили туди, де кози не мекають, під виглядом браттання, обміну робочої сили, а на наші землі завозили «своїх», аби покрити гріхи голodomору. Тому й маємо таке московофільтрацію на сході України і на її півдні, зокрема у Криму.

123 були загарбницькими. На початку XVIII століття Московія—Татарія мала 12 млн. населення, а 1900 року — вже 132 млн. і захопила шосту частину земної площи!.. [3; с. 268].

Україна стала зоною відчуження, в якій досі —sovetska ідеологія. Тому зараз для України не менш небезпечні партії, члени яких втілюють плани інтервентів і ведуть у нас антиукраїнську політику.

Можна ще й ще розповідати про намагання винищити нас, але, як не прикро комусь, ми — живі! Завдяки Іванові Мазепі, Тарасові Шевченку, Іванові Франку, Юнім крутівцям, Петлюрі, Бандері, Шухевичу, воякам УПА, Стусові та багатьом іншим нашим героям. І будемо жити, бо на нашому боці — воля і свобода, мир, правда і добро.

Проблема лише в тому, чи не знищимо ми самі себе свою байдужістю, аполітичністю, своїм терпнням—«толерантністю». Во мало хто спітав себе, чому ми віддали ядерну зброю першому ворогові чому віддали її взагалі; чому роками в історично нашему Криму стоять кораблі нашого потенційного загарбника; чому законно і незаконно власниками стратегічних підприємств держави стають переважно московини... Більшість із нас навіть не знає, що 16 із 18 кандидатів на пост Президента України 2010 р. є маріонетками

Станіслав Жолкевський

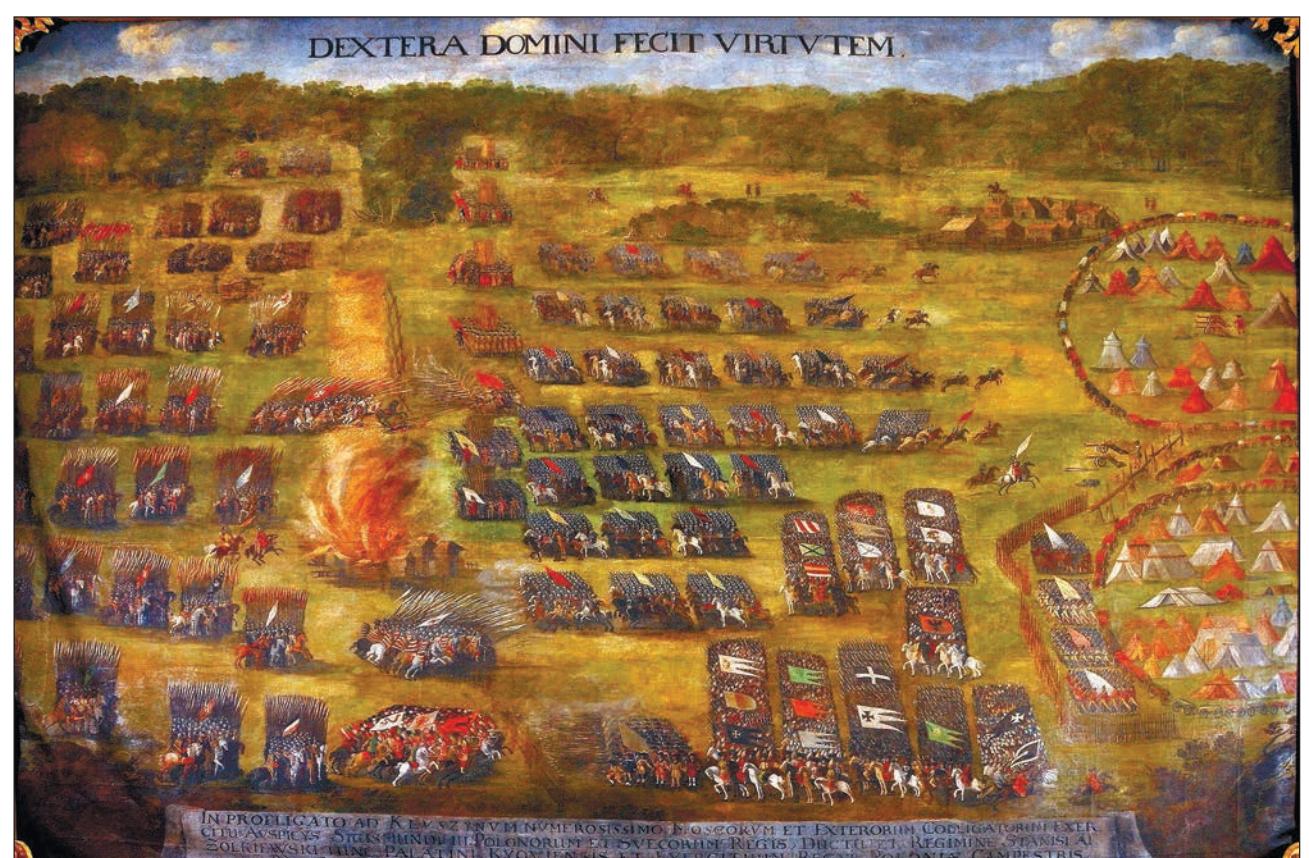
ЗАСНОВНИК ЖОВКВИ — ПРАВИТЕЛЬ МОСКВИ

булася 1610 року. У ній близькавичну перемогу над російськими військами здобув Станіслав Жолкевський — військовий і політичний діяч Речі Посполитої, воєвода Київський, коронний канцлер... Ось такі величні регалії, і то далеко не всі!

Сама битва, яка тривала трохи більше п'яти годин і не мала аналогів в історії, стала вирішальним моментом російсько-польської війни 1609—1618 років, коли коронний гетьман Станіслав Жолкевський з військом чисельністю 7,5 тисяч, у складі якого були гусари і дві тисячі запорозьких козаків, переміг російське військо царя Дмитра Шуйського. А воно налічувало 30 тисяч воїнів та ще й на додачу 8 тисяч війська шведського воєначальника Якоба де ла Гарді.

Увійшовши в Москву, Станіслав Жолкевський залишився там на півроку. Але за цей час зумів навести порядок у столичному місті та залишив по собі серед москвичів добру згадку як про розумного і справедливого правителя.

До речі, ця історична битва була увічнена на муно-

ментальному полотні (6x7 метрів) «Битва під Клушино». Його автором, за однією з версій істориків і мистецтвознавців, був Ши-

мон Богушович. Картина колись прикрашала стіни костелу Святого Лаврентія у Жовкві, де й поховано славетного гетьмана з ро-

диною. Тепер вона є власністю Львівської галереї мистецтв (на фото угорі).

Станіслав Жолкевський також уклав щоденник «По-

діток і прогрес московської війни».

Підготував
ТАРАС ЛЕХМАН,
Журналіст

У ВІЗЕРУНКАХ ВІРИ РОЇК ВІДОБРАЖЕНА УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА

Микола Мих-Степняк з В. С. Роїк та її сином Вадимом

**КНИГИ
НАШИХ
ЗЕМЛЯКІВ**

ХРОНІКА ЗАКОХАНОЇ ДУШІ

Степанов Ф. Карколомні мізансцени — Сімферополь. «Кримнавчпреддержвидав», 2015.

Ще свіжа, сьома за числом книжка відомого письменника Федора Степанова «Карколомні мізансцени» побачила світ у сімферопольському видавництві. До неї увійшли епічні твори (дві новели, повість і уривок з історичної повісті) та близько двохсот поезій. Трохи незвичний, несподіваний заголовок книжки. До лекції «карколомний» словники фіксують аж десять синонімів, і серед них: запаморочливий, головокрутий, важкий, складний, каверзний, страшений... Ну а «мізансцена» — з французької мови, що передається як розташування акторів на сцені в окремі моменти вистави.

Акцентуємо увагу на заголовкові, бо тут якраз і захована домінанта з філософським підтекстом того, що хотів сказати автор читачеві в прозвому і поетичному доробкові: життя — каверзна, головокрутина штука з усіма радощами і негараздами. Як не згадати знаного афоризму: «Життя — театр, а ми актори в ньому». Та й сам автор не раз наголошує на цій сентенції, приміром, у фіналі новели «Після «кінця світу»: «Отакі-то були карколомні віддарунки тоді мені від «світового потопу» і першої риболовлі. Духовно неперевершенні і напрочуд жицькі, як ковтки свіжої холодної води для мандруючого одинака в спекотній пустелі». У цьому контексті можна говорити про оті головокрутні приміри долі, що прочитуються в багатьох поезіях, як-от:

*А може, буде все її не так,
І спалахне зірница —
Життя на вибрки мастак,
То її щастям освятиться.
(«А може...»)*

Спробуємо розгледіти в цій книжці художникі риси Ф. Степанова як поета, оскільки думки про його епічний доробок ділиться в післямові, на високому професійному рівні, вчений-літературознавець Михайло Вишняк, відзначаючи часове, тематичне і жанрове різноманіття вміщених творів і те, як автор майстерно осмислює конкретно-будене людське життя, не якесь далеке, абстрактне, а саме наше «повсякденне світобуття». Осмислює з притаманною йому філософічністю.

Перечитуючи поезію Ф. Степано-

ва, я подумки намагався зарахувати його до якоїсь плеяди, до якогось гурту сучасних майстрів віршованого слова, скажімо, до шістдесятників чи новітніх модерністів, але це в мене не вийшло. І дійшов висновку: за філософським настроєм, за журлівним ставленням до минулості дійсного та давнього людського життя, за способом лаконічного чіткого вислову його поезія — це неповторний, самодостатній світ із своїм всеосяжним змістом.

Оригінальність поетики нашого автора, як на мене, в тому, що він уміє проникати в лексичні, інтонаційні глибини мови, навернути людську душу до свого прямого призначення — любити ближнього. Тому-то його слово самобутньо значеннєве, з нього не вивітриває зміст і припадність. Тільки людина з вродженим мистецьким чуттям може так образно і просто сказати:

*Чомусь настали дні похмури,
І в серці — лід, і в серці — бурі.
Ну як оце все зупинить,
Де віджукати ту мудру мить?
(«Чомусь настали...»)*

Звичайно, як у кожного справжнього поета, у Ф. Степанова є багато улюблених тем. Наприклад, тема його малої батьківщини із селом Казанкою на Миколаївщині, де зробив перші свої кроки, тема древньої землі Тавриди — другої малої батьківщини, де нині мешкає, пише і видає книги, тема стражденної матері, яка відвідувала сина і молилася у нагірнім Храмі Всіх Святих, тема України. Він не демонструє своїх патріотичних почувань і свого українства, бо вони для нього не одежина, а сама душа. Він ще за два місяці до проголошення нашої незалежності адресував Україні віршорозум «За істину»:

*Скільки ворогів, уявних дружів
Лицемірно йшли на твій поріг,
Щоб у тому рабському Союзі
Ласувати твій смачний тиріг.
(«За істину»)*

Сторінка за сторінкою, переходячи від філософської до громадянської лірики, від інтимної до пейзажної, автор з дивовижною чутливістю добирає яскраві, небудені барви, щоб осмислити життєві реалії, не завжди оптимістичні. Що вже казати про людей, коли навіть у природі поет бачить ті самі трагедії і біди, які йому болять:

*О, дощ благодатний!. Під стінами он
Зрубали зелену травичку дощенту!*

Наближається 105-та річниця з дня народження Віри Сергіївни Роїк — великої української вишивальниці та автора чудових орнаментів. Якраз є сенс і привід згадати добром словом заслуженого майстра народної творчості України, заслуженого художника Криму, лауреата престижних міжнародних премій, володаря ордена княгині Ольги, Героя України.

Більше вісімдесяти років вишивала ця чудова жінка рушники, скатертини, панно, килимки, сорочки, декоративні комплекти найвищою технікою. Про їхню кількість вона сама говорила так: «Моїми роботами можна вистелити дорогу в тисячу кілометрів».

Віра Роїк народилася 25 квітня 1911 року в місті Лубни Полтавської області у висококультурній сім'ї. До мистецтва долучилася з дитинства, опанувала трьомастями видами вишивальної техніки різних народів. Багато років її невтомна і різноманітна творча діяльність була пов'язана з Кримом. Саме тут вона проявила себе як майстер і художник, збирач, дослідник і пропагандист народного мистецтва, педагог і наставник. У Криму вона була, по суті, найавторитетнішим представником української народної культури.

Про значення вишивальної творчості Віри Роїк свідчить той факт, що її вироби, як і деякі її талановитих учениць, зберігаються в музеях України, Росії, Білорусі, Естонії, Латвії, Польщі, Угорщині, Болгарії, Німеччині, Туреччині, Канади та інших країн, а також у багатьох приватних колекціях. Майстрина брала участь у майже двохстах колективних виставках, її ім'я згадується в 360 довідниках, каталогах, альбомах, словниках... Їй присвячені близько двох тисяч публікацій у пресі.

Вишивка, за твердженням фахівців, є одним із найдавніших видів художньої творчості. У поєднанні фарб і малюнків Віра Роїк відобразила українську культуру, багата і виразна. Глядачі буквально відчувають магію добра, душевного тепла і любові. І недарма стверджується, що мистецтво — найкрасіша політика, життя без мистецтва мертвє. Ці слова як найкраще характеризують творчість Віри Роїк.

Знайомство тулаків з її чудовими візерунками почалось більше десяти років тому, коли вона приїхала зі своїми виробами в Тулу. Тут, у виставковому залі музею образотворчого мистецтва, восени 2005 року вона представила її на черговій персо-

нальній виставці ручної вишивки «Український рушничок». Проходила вона в рамках співробітництва між Міністерством культури Криму і департаментом культури Тульської області. Посильну участь в її організації брала і місцева культурно-національна українська громада «Хортиця». Виставка користувалася у городян успіхом, викликала великий інтерес у преси, телебачення, радіо.

Після знайомства з майстринею у мене зав'язалося з нею листування. Віра Сергіївна цікавилася життям тульської міської української автономії. Ми повідомляли її новини з нашого громадського життя, раділи її успіхам. Знайомство це, а можна сказати і більше — дружба, було корисним тим, хто, нехай і заочно, навчався її майстерності, і тим, хто дізнавався біографією цієї фантастично цікавої, унікальної, геройної жінки, ні на кого не схожої.

Вітрачка доля Віри Роїк не забула, інтерес до неї зберігається. Так, минулого року в бібліотеці української літератури в Москві відбулася презентація її авторської книги «Мелодії на полотні». Читачам були продемонстровані інші друковані матеріали, в яких розповідається про життя і спадок цієї чудової художниці в скарбниці української національної культури.

Одним з її улюблених поетів був Тарас Шевченко. У 2014 році на честь 200-річчя від дня його народження в

Сімферополі десятма кримськими вишивальницями різних національностей був створений рушник-велетень завдовжки сім метрів з орнаментами Віри Роїк. Його презентація відбулася в Кримському етнографічному музеї, де він і перебуває на зберіганні.

Своїми успіхами, нехай і частково, Віра Сергіївна зобов'язана синові Вадиму Михайловичу Роїку, заслуженому працівнику транспорту України і Криму, який чимало допомагав своїй талановитій мамі, супроводжуючи її в численних і багатоденних поїздках з експонатами по великих містах і маленьких районних центрах України, Росії та інших країн. Нині цю роботу з ознайомлення та популяризації народного вишивального мистецтва серед населення продовжують її учениці, в числі яких — внучка Аліна Роїк (Воронова), правнучка Юлія Абрамова, Світлана Лавренюк, Євгенія Жукова, Галина Дмитрієва, Тамара Белич та інші.

З моєї точки зору, така жінка, як Віра Роїк, заслуговує на те, щоб у Сімферополі з'явився пам'ятник їй як визнання величезних заслуг у розвитку культури Криму, України і Росії.

Микола МИХ-СТЕПНЯК, кандидат історичних наук, доцент, керівник тульської міської української автономії «Хортиця», член Спілки письменників Росії

ФЕДІР СТЕПАНОВ

КАРКОЛОМНІ МІЗАНСЦЕНИ

гав наймилішу мову душі — мову кохання. По-своєму осягає цю мову і наш поет. Він знайшов її, що мову душі, бо писав і пише тільки про те, що пережив і переболів. Уміє дивуватися світом і дивувати нас тим, що бачить.

Ф. Степанов розвиває від книжки до книжки свій стиль, від нього не відішов і в цій збірці. Вміє легко переходити в поезіях з одного настрою на інший, звертаючись при цьому, як правило, до традиційних форм віршування. Він має доволі сил, щоб успішно піднятися на поетичне верхів'я і не загубитися посеред найвищих вершин української поезії.

Василь ГРИЦЬКІВ, член Національної спілки письменників України

Крим

Федір Степанов (праворуч) і Василь Грицьків

Cьогодні в поетичній рубриці представляємо творчість українського поета Олексія Миколайовича Тичка. Олексій Тичко народився 6 липня 1961 року в м. Городище Черкаської області, там мешкає і нині.

Творчий шлях розпочав у 44 роки. Автор і адміністратор поетичного сайту «Натхнення». В 2011 році вийшла його перша поетична збірка «Міжсезоння» (м. Черкаси). Друга збірка «Нерозгадані сні» була видана 2013 року в м. Кременчук, автор однадцять коективних збірок.

Неодноразово посідав перші місця в різноманітних поетичних інтернет-конкурсах. У співпраці з композиторами створив тридцять пісень, які виконуються на аматорській і професійній сцені.

Також відомий як кліпмейкер. В його творчому доробку вже більше 200 кліпів, які він створив для популяризації сучасної пісні. Вони транслюються в мережі Інтернет, а також на деяких телеканалах.

ОСІННІЙ НАСТРІЙ

А я із осінню давно — «на ти»,
Вона мені немов сестра по крові.
Привіти шле дощами з висоти,
Пейзажі розмальовує казкові.

Весна і літо відійшли ураз,
Обіцянки пустопорожні стерли,
Що сияли, немов іконостас,
Манили, ніби ізумруди, перли.

Ми попід руки — я і листопад,
Брудні не обминаємо калюжі,
Усі глибини мірям підряд,
В лиці, у спину погляди байдужі.

Ще буде осінь, може, й не одна,
Але такої, мабуть, вже ніколи.
Знервована, промокла, затяжна,
Ніби сестра, а тисне, як окови.
2015

ЧОТИРИ КЕЛИХИ ВИНА

Всього чотири келихи вина
І кожний з них —
немов життєва віха.
Два перші уже випиті до дна —
Там юності і зрілості утіхи.

Незчувся, коли й третій пригубив,
В полон потрапив осені хмільної.
Мене чекає ще лише один
В мереживі печалі, з гіркотою.
Бо завжди після осені зима,
У ній вино доп'ю все до краплинни,
Хоча і не наситився сповна,
Під... Бо їх, на жаль,
всього чотири.
2013

НЕ ВСЕ СКАЗАВ

Я думав, буде часу досить,
Ще поговоримо колись.
Мене вітри по світу носять,
А ти пішла у неба вись.

Слова подяки тобі, мамо,
По-чоловічому ховав.
Завжди казав не все і мало,
А зараз чи почуеш там?..

Почуй мудрішого вже сина,
Бо сам — і батько, і дідусь.
Стезя життєва швидкоплинна,
Нарешті став і оглянувсь.
Згадав матусю біля вікон,
При сонці і нічній зорі.
Весною, осінню і літом,
Чекала кроків у дворі.
2014

ТРЕТЬЯ ПРЕЧИСТА

Не вперше осінь пише свій етод.
У мене знову дяжко торішне.
Усі тривоги множаться, ростуть,
Багрянцями вкриваються
нестішно.

Зруйновано до тла мій Вавилон,
В минулі відійшли усі устої.
Тумани наяву, а ніби сон —
Химери там і дійсність у двобої.
Неначе жовтим снігом замело.
Дощами третя вмілася Пречиста.
Повільно опускається на дно
У шелесті дощу, чи, може, листя.

З осінньою хандрою сам на сам.
І що б вона мені не говорила,
Я бачу — низько стелиться туман,
Тому й сумні думки, слова і рима.
2014

БАЖАЮЧИХ НЕМА

Літа у голос цифрами назвали,
Їх кількості я здивувався й сам.
Заплутався — багато це чи мало,
Бажає?.. Позичу чи роздам...
Десяток, два із пліч своїх на інші
(Замріяли під дію вина),
Віддам підряд —
сумні і трішки ліпши,
Беріть... Тільки бажаючих нема...
2012

ЗОНА АТО

Літо, спека і «бронік»
четвертого класу,
Піт ідуний по шкірі у зоні АТО.
Захищаєте ви територію нашу
І окроплене кров'ю святе полотно.
Жовто-сині знамена —
пшениця і небо —
Україна і символи — понад усе!
Там АТО чи війна,
але в бій іти треба,
Східний вітер нещастя
по світу несе.

Олексій ТИЧКО

«БУДЕ ТИША І МИР, АЛЕ ЩЕ НЕ

Клуб поезії

14

Розвів вітер сіру зливу,
(Були прогнози не такі).
Три дні дощі, а зараз — диво,
Дуга веселки у вікні.
Зблизька я бачив очі карі,
Не із портрета через скло.
І не важливо, як там далі,
Важливо те, що це було...
2009

ВІДПУСКАЮ

Ти не будеш моя,
Відпускаю, як птаху, на волю.
Вже долоні спітніли
І пальці обм'якли — лети!
Може, стихне, зболить,
Метушено покріє густою,
Ніби димом пожежі,
Догорають останні мости.
Відпускаю на волю тебе
І у спеку від згарищ.
Монотонно шепочуть
Прощаальну молитву вуста.
Не була ти моя,
А тепер взагалі відлітаєш,
Дихай воєло вповні...
А мені тільки дим. Гіркота.
2010

СВІЧА І РОЯЛЬ

I знову чекати у сірій вітальні,
Допоки запалять свічу...
У вікна — зачахлі надії останні,
Міжноття сумного дошу...

Леся Геник

Хай грає рояль, а свіча нехай ріже
Сегментами — ніч і мене...

На шматки.
Вплелося у ноти журліве і ніжне,
І щемно сумне, запитальнє — де ти?
Ти в струнах, у нотах,
в мелодії суму,
А може, у зорях,
десь там за вікном?..
Чи, може, згораєш,
як свічка, безшумно
В обіймах гарячих,
солодких, як сон?

Була й не була...
Ніби звуки акордів.
Реально затихли, а в пам'яті є.
Ще довго звучатиме

голос в господі,

I довго ще гратиму щемно сумне.
2012

ЗІБРАЛИСЯ ДРУЗІ

I верби не так,
і стежки лягли криво,
Були у дитинстві широкі, прямі.
Галопом, як коні,

розтріпані гриви,
Пробігли роки, не стриножені дні.
У душах окрилена юність і досі,
Літа, що минули, майнули, як сни.
І ви ще не сиві, то цвіт абрикоси
Чи вишні на вас опадав шовесни.

Збралися друзі мої біля ставу,
Шашлик і багаття усе як завжди.
Дим стелиться низом,
лягає помалу

На стежку криву і на листя верби.
Не тонуть у водах небесні сузір'я,
Підкралася ніч

в край, де верби ростуть.
І як на духу, про невдачі і мрії,
Про смисли життя

й затуманену суть.
2015

УСЕ ДЛЯ ТЕБЕ

Шукай себе у строфах і у римі,
Шукай себе в короткому есе.
Там образи заховані незримі,
Для тебе тільки, знаєш ти про це.

Шукай себе в містичному романі,
Що сивими загадками пропах.
В молитві у гріху і покаянні,
В блакиті волошковій на полях.

Шукай себе у приспіві до пісні,
У заспіві, в натягнутій струні.
І навіть у траві, в якій торішні
Листочки — згадки, помисли мої.

Усе для тебе. Так і споконвіку —
Есе і вірш, і пісня, і роман.
Покладено до ніг уже півсвіту,
Я б весь, якби зумів, тобі поклав.

ДІДОВІ ЧЕРЕШНІ

Дикої черешні стовбур обнімаю,
Де-не-де засохла, бо уже стара.
Глиняна дорога, хата біля гаю,
Зліва і до краю — все поля, поля...
По межі черешні, дворики ошатні,
Дідуся хата на краю села.

Для тебе все: і квіти в спальні,
І ноти ніжні — не сумні,
Цей інтер'єр, його деталі,
І парафінові вогні.

Це усе насправді, чи уяви гра?

Нахилюю гілля, згадую минуле,
Терпко-гіркуваті дістаю плоди.
Раз було дитинство —
не буває вдруге,
Жодна моя стежка не веде туди.
Тут усе незмінне,
тільки я змінився,
Не біжу босоніж пізнавати світ.
Рву плоди дитинства —
і торкаю листя —
Вірю і не вірю... Сам уже я дід.
2013

ГОСТЯ У БІЛОМУ

Уже самотністю
наситився сповна —

При місяці і сонячному світлі.
Нарешті в білому приснилася Вона,

На тлі весни, що хилиться до літа.
Минуле швидко воскресає у мені,

Розірвані окови часу впали.
Церковні куполи блищають удалини,

І знову сниться київські каштані.
Усі листки каштані, наче п'ятірня,

Хоча сім пальців на руці у ньюго.
Вона рахує і сміється, ну а я —

Хвалу несу за щастя аж до Бога.

Чомусь у білому приходить,

як свята.
Нічні візити майже щонеділі,
Хоча я знаю, що Вона уже не та...

I не така, але завжди радію.

2013

ПРОХАННЯ ДО ОСЕНІ

Подаруй мені день,

Я здалека прийду сьогодні.

Як назло, дощ картинки

Постійно складає на склі.

Уже осені дні облітають

І майже холодні,

А уява має рожевим

По жовтій імлі.

Подаруй мені ніч,

Подаруй її всю без останку.

Душі листерко непідвітне часу.
Не видно колір, мабуть, голубі,
Вони одні на всю родину нашу.
2013

У МЕНЕ є ТИ

По темному тлу безнадії
Лягають рожеві штрихи,
Нарешті, яскраві — не сірі,
Бо знаю, що в мене є ти...
В безликому натовпі міста,
Що байдуже мимо іде,
Уже разів двісті чи триста
Здалося, що бачу тебе.
Ілюзії, мрії у тему
У світлі вечірніх заграв,
Ше й думку плекаю таємну —
Тебе обійтися за стан...
Зірки прокладають маршрути,
Впаду до колін твоїх ніць.
В запитаннях — бути?.. Не бути?..
Наробимо знову дурниць.
2012

ПРОХАННЯ ДО ОСЕНІ

Подаруй мені день,
Я здалека прийду сьогодні.
Як назло, дощ картинки
Постійно складає на склі.
Уже осені дні облітають
І майже холодні,
А уява має рожевим
По жовтій імлі.
Подаруй мені ніч,
Подаруй її всю без останку.

її довго чекав,
Тільки в осінь придбав я квіток.
Ти заручнику мрій
Подаруй усю ніч до світанку.
Жалкувати не треба
За наш необдуманий крок.
Вперше осінь прохав,
Щоб темніло все швидше
і швидше.

Сонця диск, мов завис,
Заблукавши у жовтій листіві...
Дощ замовків вже давно.
Тільки вітер дерева колише
Мрій в такт, що постійно
Танцює в моїй голові.
2009

СОРОК ВІСІМ ГОДИН
Від обридлих, дрібних проблем
Зорі й сонце висять померклі.
Ніч журлива, і знову день,
Ми живі, але наче в пеклі.
З божевільні мене вкради,
Із гесні візьми до раю.
Всім закоханим шлях туди,
І цей грі� навіть Він прощає.
Сорок вісім годин удвох,<br

Галина ЛИТОВЧЕНКО

РАДІ ТЕПЛУ

Плавають в небі хмарин острови,
Граються в схованку жабки.
Вигулькнув із молодої трави
Жовтий беретик кульбабки.
Линуть із гаю пташок балачки,
Часом — пусті суперечки.
Певно збирають сухі гілочки,
В'ють на деревах гніздечка.
В мандри пустився
старий жовтопуз,
Виспався гарно за зиму.
Вовняну шапку змінив на картуз
Внук дідуся Никодима.
Ген борюються радо в дворі
Вдвох із Рябком на соломі.
Весело стало у кожнім дворі,
Радісно в кожному домі.

ВИРОСТАЮ Я СПРАВЖНІМ МАТРОСОМ

Я вже плавати майже умію —
Залюбки вчуся кожному стилю.
З головою пірнути по смію
Із розгону у пінєсту хвилю.
Я засмаг, як на палубі юнга,
Про шаланди співа

мій мобільний.

Жартома друзі звуть мене
Брунгель
За смугасту сорочку натильну.
Мені сняттяся кити, альбатроси
І дельфінів ватаги грайливі.
Виростаю я справжнім матросом,
І від того мій татко щасливий.

ВЛІТКУ НА СТАВКУ

На лугу пасуться кози,
Гедзь полює на корів.
У ставку під верболозом
Ловлять хлопці пічкурів.
Грають одуди на дудках,
Грає риба з черв'яком.
Ловлять хлопці, хто на вудку,
Хто дірявим друшляком.
Пічкурам срібноголовим
У сачку замкнувся світ.
Зацікавився уловом
Із кущів приблудний кіт.
Та вода на перешкоді —
До сачка приблуді — зась!
А емоції на зводі:
На гачку повис... карась!
Для рибалок літо — свято,
Чути радість за версту.
Гарно у гурті хлоп'ятам,
Не щастить лише коту.

СОНЕЧКА І СОНЕЧКО

Від несподіванки Соня
Не налякалась до млости,
Як на тепленьку долоню
Всілась непрохана гостя.
В платті червонім у цятки,
Наче порічка кругленка.
(Мабуть, відилась від татка,
Чи заховалась від нееньки).
Сонечка — дівчинка файні,
То ж не насупила брівки.
Це ж не павук, а охайні
Сонечко — божа корівка.
Дівчинка бедрику рада,

РИБАЦЬКИЙ АЗАРТ

Гріє полуцені завзято,
Мліють в спокой буйки.
Біля моря всі хлоп'ята
Вудкарі і моряки.
Ви не гнівайтесь, дівчатка,
Що розмова не про вас.
Розкажу свое спочатку,
Вас згадаю ще не раз.
Знаю, краші вам про зорі
Ta з ромашками вірши,
A про рибу і про море
Хлопцям більше до душі.
Поплавці, гачки і блешні
Завдають розмовам тон.
(A в дівчаток — і в тутешніх
Не рибацький лексикон).
Грають хвілі на просторі,
Кличе синявою даль.
Дружно плавають у морі
Барабулька і кефаль.
Мимо пірсу косяками
Ходять кілька і бички.
Гей, скоріш черпай сачками,
Хутко закидай гачки!
В бризках шорти і «бермуди»,
Берег, мол і вододіл.
З барабульки юшка буде,
Кілька піде на засіл.
Не приваблюють «банани»
І старий катамаран.
В хвілях маряться лобани,
Піленгаси і катран.
Мій улов росте в азарті
Ta додому бігти слід.
Буде нашій кіці Марії
Смакотиння на обід.
Барабулькою й бабусю
Пригощати я люблю.
Ta для тітоньки Марусі
Трохи риби уділю.
Буде їй смачна підстава,
Щоб сказати мамі знов:
«Молодець який ваш Сава,
Продуктивний риболов!».

У КРИМУ СТВОРЮЄТЬСЯ ДІТЯЧА ТА ЮНАЦЬКА КІНОСТУДІЯ

Сімферополь — не тільки місто чиновників і готельєрів, але й фізики. Це одна з крилатих фраз нового повнометражного художнього фільму «Учител фізики бажає познайомитися», зйомки якого завершилися в Криму. Його презентація та допрем'єрний показ відбудуться в кінці березня у двох найбільших кінозалах Сімферополя і Севастополя.

Про те, як проходила реалізація цього пілотного проекту в рамках створення при ДТРК «Крим» з ініціативи її генерального директора Ка-

терини Козир підрозділу з виробництва телесеріалів, розповів на прес-конференції в Сімферополі Дмитро Таран — режисер фільму і виконавець однієї з головних ролей, який багато років очілював Ялтинську кіностудію.

У ній взяли участь продюсери Костянтин Бутенко та Олег Успенський, виконавці двох головних жіночих ролей Олександра Деньгіна (Москва) і Наталія Прокопенко (Сімферополь), учень сімферопольської гімназії № 1 Дмитро Крот, який також зіграв роль у цьому фільмі. У

зали були присутні учні та педагоги сімферопольської ЗОШ № 7, на базі якої проводили зйомки.

За словами Дмитра Тарана, в ста метрах від телекомпанії «Крим» жили видатні фізики — брати Курчатови. У місті працював відомий фізик Абрам Іоффе, засновник Ленінградського фізико-технічного інституту. І у сімферопольського вчителя фізики в фільмі також є місія навчати своїх учнів так, щоб вони вступали до навчального закладу, який готове висококласних фахівців для науки та економіки.

Тобто у фільмі створюється певна культура Сімферополя не тільки як центру курортів і відпочинку, а також інтелекту і виробництва. А ось кілька вчителів, 45-річний чоловік, вирішує ще й особисті питання, в сюжеті виникають, як матриця, вкладені в матрьошки різні смисли, які він обговорює зі своїм 15-річним сином: як взяти на себе відповідальність, як не бути інертним, коли тобі виповнилося 22 роки, як будувати взаємини з жін-

«Джерельце»**I ЗНОВУ ЗУСТРІЧ**

Частою гостює в ліцеї митецтв рідного міста Віра Федорівна Коваль, керченська поетеса. Нещодавно вона завітала на урок української літератури до учнів 8-А класу.

Школярі зацікавлено слухали розповідь В. Ф. Коваль про її творче життя. Поетеса читала свої вірші, які сповнені тепла, доброти, любові. Кожен поетичний твір — це часточка її душі. На зустріч вона принесла власні збірки. Ознайомилася із черговим випуском літературного альманаху «Ліра Боспору», де в розділі «Ліра молоді» є творча робота «Петербург...» моєї однокласниці Поліни Феденюк, а в розділі «Краєзнавство, публіцистика» — розповіді «Плані й події» учителья історії Тетяни В'ячеславівни Іщук, у розділі «Наша вітальня» вміщено поезії моого вчителя з української мови та літератури Віри Павлівни Пальохи.

Ліцеїстам сподобалася зустріч з керченською поетесою Вірою Федорівною Ковалем, приємне спілкування з нею. Хочеться більше знати про творчих людей рідного міста Керчі.

Валерія-Антоніна КРУПЕНКО, учницея 8-А класу, член клубу «Юний журналіст»

КОНКУРС ПОЕЗІЇ

Нещодавно у нашему ліцеї митецтв міста Керчі був конкурс власної поезії «Кольорове розмайття». Члени студії «Поезія» представили на суд глядачів свої вірші. Розпочала захід вчителька Віра Павлівна Пальоха, яка сказала, що поезія для неї — це необхідність. Мені дуже сподобався цей захід, я також була участницею. Здобули перемогу на конкурсі власної поезії Асанова Арзі та Муратова Дарина з 6-Б класу, Решетнянка Анастасія з 5-Б класу. Вони отримали дипломи переможців.

А ще на цьому заході учителька проводила гру «Ромашка», де були запитання з української літератури: «Що таке поезія? Які поезії Шевчен-

ка ви знаєте? Що таке ямб і хорей?». А ось і мої поетичні спроби. Я пишу українською і російською мовами:

ВЕСНА

Весна прийшла —
Квіти знайшли.
Дівчинка грає —
То весна співає!
Я люблю весну,
За тепло і красу!

КРЫМСКИЕ ТАТАРЫ

Мы — крымские татары!
И это звучит гордо.
Гостям всегда мы рады —
Для сердца кождый дорог.

Емілія НУРЛАЄВА,
учениця 6-Б класу
ліцею митецтв м. Керчі,
член клубу «Юний журналіст»

ЖАРТИ З-ЗА ШКІЛЬНОЇ ПАРТИ**КОЛИ КОРОВА З'ЇСТЬ СІНО**

— Де твій щоденник? — запитали Зіну.

Три тижні не показуєш — ганьба!

— Татусь возили для корівки сіно Й прикидали. Не знає хіба?

— А скоро буде? — не відповіла Інна, наша староста.

Я вчителю скажу.

— Корівка з'їсть копичку сіна, Тоді — клянусь! — щоденник покажу.

НЕ ЧУЖА

— Шанувати чужий труд Змалку вчись, Кириле!

Знову в хату приніс бруд — Я ж підлогу мила!

Внук давно вже не зважа На такі «дрібниці»:

— Ви ж нам, бабцю, не чужа, — Ну навіщо злиться?!

ОЦЕ ДОПОМОГА!

Дивина у нашім класі!

Хочеш — вір, хочеш — не вір:

Вперше наш Юренко Вася Написав домашній твір!

Хвалити вчителька:

— Нарешті!

Розкажи, хто ж допоміг?

— Я не знаю, слово честі!

Вчора спати рано ліг.

НАУКА НЕ ПІШЛА У ЛІС

Каже вчителька Григору:

— Кинь свою замашку:

Підіймаєш руки втору, Ніби ловиш пташку.

— Ви ж не раз нам говорили, І сьогодні знову, На уроках щоб ловили Кожне ваше слово!

Василь ЛАТАНСЬКИЙ

року на базі ЗОШ № 7 відбулися перші установчі збори дитячої кіношколи, на які прийшли 104 сім'ї. За піврік там сформувалася база, що дозволяє підготувати з школярів операторів, сценаристів, акторів, тобто людей, які знають весь цикл цифрового кінематографа. В результаті на зімальному майданчику всі разом — діорослі та діти — працювали злагоджено.

Вийшли досить цікаві сцени, веселі, добрі, що показують життя, а моєю роллю — настанови батька синові, — розповідає Дмитро Крот, який взяв участь у створенні фільму не тільки як актор, а й співпродюсер.

Оскільки кожен фільм — це ще й бібліотека інтелектуаль-

них прав, то нині ініціативна

група кінематографістів і ряд

індивідуальних підприємців

формують договірну базу з

режисером, оператором, композитором і всіма акторами

для отримання прокатного

свідоцтва з подальшим створенням підприємства «Кримська дитяча та юнацька кіностудія «Ласточкино». У назві об'єднаний кримський символ — «Ластівчине гніздо» зі словом «кіно».

Перший кримський кіно-продукт «Учител фізики бажає познайомитися» вже підготував на шляху до глядачів. Повним ходом іде підготовка до зйомок другої стрічки — дитячого пригодницького фільму під робочою назвою «Скарби Демерджі».

Ірина ЛІСНЕНКО

У СЕВАСТОПОЛІ ЧИТАЛИ ШЕВЧЕНКА

12 березня в Діловому та культурному центрі Севастополя відбулися Шевченківські літературні читання, які провели члени та прихильники громадської організації «Українське національно-культурне товариство Севастополя» (УНКТС).

Під час зустрічі ведуча Любов Пласкальна розповіла про життєвий шлях українського поета, а Ольга Клетчук, Наталя Приїзжих, Клавдія Трубнікова та Олег Леус зачитали вірші та уривки з поем Тараса Шевченка. Народний самодіяльний квартет «Віолко» під керівництвом Віктора Ковальчука

виконав кілька пісень на вірші Тараса Шевченка, які підспівували майже всі присутні.

Захід підтримав голова громадської організації «Асоціація національно-культурних товариств Севастополя» Валерій Милодан.

В день народження українського поета 9 березня до його пам'ятника в Севастополі активісти поклали квіти, а в Діловому і культурному центрі міста відбулася виставка малюнків та лекція на тему: «Тарас Шевченко — художник і графік».

<http://litgazeta.com.ua/news/u-sevastopoli-chitaly-shevchenka/>

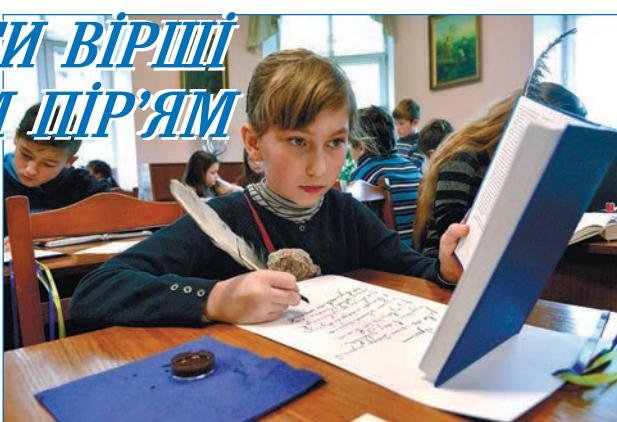
ДІТИ ВЧИЛИСЯ ПИСАТИ ВІРШІ ШЕВЧЕНКА... ГУСЯЧИМ ПІР'ЯМ

У Львівській обласній бібліотеці для дітей відбувся практичний майстер-клас із скоропису (писання гусачим пір'ям), присвячений дню народження Тараса Шевченка. Під керівництвом фахівця присутні вчилися писати вірші Тараса Григоровича в такий способ, як це робив сам великий Кобзар.

Так кожен з дітей міг вибрати невеликі рядки з Кобзаря, які їм припали до душі і переписати їх пером на папері-сувої. При цьому, маючи повну свободу у побудові тексту, з можливістю писати по вертикалі чи навіть по діагоналі. Особливо старанні оформлювали свої авторські сувої мініатюрами й ілюстраціями, виводячи пером птахів та гранати. Окрасою

майстер-класу стала можливість повправлятися у каліграфії не лише гусачим пір'ям, а й стразусином.

Як розповів художник та іконописець Андрій Майовець, до нашого часу дійшло три види кириличного письма, це — устав, напівустав і скоропис. «Устав і півустав почали розвиватись з того часу, як Кирило і Мефодій створили церковнослов'янську абетку, яка лежить в основі сучасного алфавіту. Устав писався металевими перами та дуже строгим шрифтом. У Середньовіччі посада писара була дуже відповідальною. Писарями були переважно монахи, які мешкали в келіях, де переписували Євангеліє. В ті часи замість паперу використовували пергамент, який виготовлявся з шкіри молодих телят і з нього зшивалася книжка. Але цей спосіб був дуже дорогим. Наприклад, на написання одного Євангелія потрібно було зарізати стадо телят. Та й на перепис одного Євангелія витрачалось майже рік часу», — розпо-

відає Андрій Майовець.

У скорописі же сама назва говорить за себе — швидко писати. Як самостійний вид письма він почав розвиватись із XIV-XV століття і застосовувався переважно для написання листів і ділової

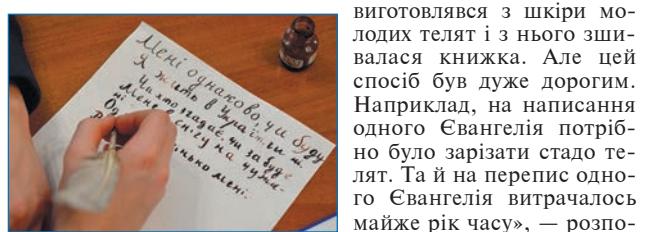

відповіді. Як додала бібліотекар Валентина Шевченко, метод писання скорописом можна побачити на картині Іллі Рєпіна «Запорожці пишуть листа турецькому султану». Дослідники рукописів Тараса Григоровича також стверджують, що він писав саме скорописом.

«Сьогодні скоропис відроджується окремими митця-

ми і використовується переважно у написанні грамот, подяк та оформленні дитячих книг. Такий вид рукописання пером — це корисні вправи для кисті руки та передача емоції на папері не з допомогою клавіатури чи планшета, а рукотворною роботою», — каже Андрій Майовець.

gazeta.ua

ЗАЯВА МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ

ЩОДО ЗАКРИТТЯ МУЗЕЮ ЛЕСІ УКРАЇНКИ У КРИМУ

Міністерство культури України вкрай стурбоване повідомленнями про те, що окупантів влада Криму закрила для відвідувачів Музей Лесі Українки в Ялті.

Музей закрито під приводом необхідності проведення ремонту будинку, в якому він розміщується і в якому у 1897 році жила Леся Українка. Однак, як повідомляють ялтинські активісти, жодних робіт там не проводиться, а заявлений термін закриття музею — до кінця 2017 року.

Осабливо ж цинічним виглядає той факт, що музей закрито у рік 145-ї річниці від дня народження української поетеси, коли її ім'я пошановується у всьому світі.

Очевидно, що справжніми намірами Кремля є повне припинення діяльності музею, який був створений зусиллями української громади Криму у рік здобуття Україною Незалежності і який за ці роки став одним із головних осередків наукової та просвітницької роботи, спрямованої на популяризацію української культури та зміцнення національної ідентичності українців в Криму.

Міністерство культури розініє дії так званої влади Криму як продовження агресивної політики Кремля щодо історії і культури українського народу та ініціюватиме звернення до відповідних міжнародних організацій з метою тиску на Російську Федерацию щодо негайного відновлення роботи музею Лесі Українки в Ялті та припинення репресивної політики Кремля стосовно українців, української культури та історії на території тимчасово окупованого Криму.

<http://mincult.km.gov.ua>

ТИМ ЧАСОМ...

В АДМІНІСТРАЦІЇ ЯЛТИ ЗАПЕВНИЛИ, ЩО «БУДЕ КРАЩЕ, АЛЕ НЕ СКОРО»...

Аварійна ситуація в будівлі, де розташовується Музей Лесі Українки в Ялті, зміниться на краще не скоро, проте дім-музей відремонтуватимуть, і експозиція музею підготовлятиметься, як і раніше. Про це розповіла начальник управління культури міської адміністрації Ялти Лариса Ковальчук.

«Ми давно неопушували питання на найвищому рівні про те, що нам необхідний ремонт будівлі музею Лесі Українки. Наразі будівлю музею внесено до переліку об'єктів, які підлягають капітальному ремонту. І навіть надані кошти на виготовлення проектно-кошторисної документації щодо ремонту», — розповіла Ковальчук.

Вона також розповіла, чому було прийнято рішення закрити експозицію музею: «Там доволі сильно обвалилася стеля. І природно, що за цих умов ми не можемо допускати туди відвідувачів. Закрили ми експозицію тільки з цієї причини, і ні з якої іншої».

Ковальчук додала, що голова адміністрації Ялти Андрій Ростенко в курсі проблеми музею: «Найголовніше, що місто розуміє проблему і надало кошти. На кожній технічній нараді Андрій Ростенко запитує про перебіг робіт з докumentaції і тримає це питання на постійному контролі».

<http://an-crimea.ru/page/news/136190/>

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ! Оскільки жодних офіційних наказів або розпоряджень, що стосуються зміни формату випуску «Кримської світлиці», з моменту окупації Криму ми не отримували (а згідно з українським законодавством, такі рішення узгоджені приймаються лише співзасновниками засобів масової інформації або судом), продовжуємо готовувати до друку щотижневі номери газети і направляти їх до київської друкарні. Як і раніше, починаючи з 2002 року, на редакційному сайті щоп'ятирічно виставляється електронна версія тижневика, зокрема у pdf-форматі. Розміщену нижче інформацію про умови передплати «Кримської світлиці» та інших культурологічних видань продовжуємо публікувати як нагадування «борцям» за інформаційний простір України про їхні держслужбові зобов'язання перед читачами і державою. Редакція «КС»

О ФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культу́рологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театрально-концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. **Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nnu.kultura@gmail.com**

